

Vogeltellingen winter 2010 - 2011 in de Dommelbeemden, de Hogt, Heuvelse Putten en Klotputten.

(gemeenten Veldhoven, Waalre en Eindhoven)

Jacques van Kessel

Vogelwerkgroep de Kempen

april 2011

INHOUD

Inleiding

Werkwijze

Resultaten

Literatuur

Fotografie kaft: Wim Deeben: Blauwe reiger, Wil Smets: Slechtvalk

Fotografie binnenwerk: Wim Deeben, Bep Janssen, Wil Smets, Piet van Happen

© Vogelwerkgroep De Kempen 2011.

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vogelwerkgroep De Kempen, noch mag het zonder schriftelijke toestemming worden gebruikt voor commerciële toepassingen en/of voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd. Wijze van citeren: J. van Kessel, 2011. Vogeltellingen van de winter van 2010 - 2011 in het natuurgebied de Dommel-beemden, eigendom Natuurmonumenten en gemeenten Veldhoven en Waalre. Vogelwerkgroep de Kempen.

E-mail: vwgkempen@hetnet.nl

Homepage: www.homepages.hetnet.nl/~vwgdekempen

Inleiding

De Vogelwerkgroep de Kempen vindt het nog steeds zinvol om naast bestaande broedvogelinventarisaties, voor sommige gebieden, ook losse vogeltellingen uit te voeren om extra informatie te krijgen van een natuurgebied, over het voorkomen van de niet-broedvogels en hun aantallen gedurende een jaar. Deze tellingen zijn in navolging op het onderzoek vogeltrekellingen in het natuurgebied de Dommelbeemden in Veldhoven – Waalre (J. van Kessel, 2010. Vogelwerkgroep de Kempen).

Dit Dommeldal-gebied is voor een groot deel in eigendom van Natuurmonumenten, overige delen zijn eigendom van particulieren, van Brabant Water en de gemeenten Veldhoven, Waalre en Eindhoven. Dit rapport is gemaakt voor Natuurmonumenten - Regio Bergeijk, Brabant Water en gemeenten Veldhoven, Waalre en Eindhoven.

Doel van deze rapportage is het geven van informatie over een natuurgebied met betrekking tot de wintervogels 2010 - 2011, dus alle vogels die gebruik maken van dit gebied. Het betreft hier zowel vogels die het hele jaar hier verblijven, als ook de doortrekkers en overwinteraars, die er over vliegen, rusten en voedsel zoeken. Daarom zijn in de periode 22 november 2010 t/m 26 februari 2011 in het gebied de Dommelbeemden Veldhoven - Waalre 55 tal vogeltellingen uitgevoerd. Door deze tellingen krijgen we een aanvulling op de informatie over broedvogels en dus een beter totaalbeeld van de grote diversiteit aan vogelsoorten in dit natuurgebied de Dommelbeemden.

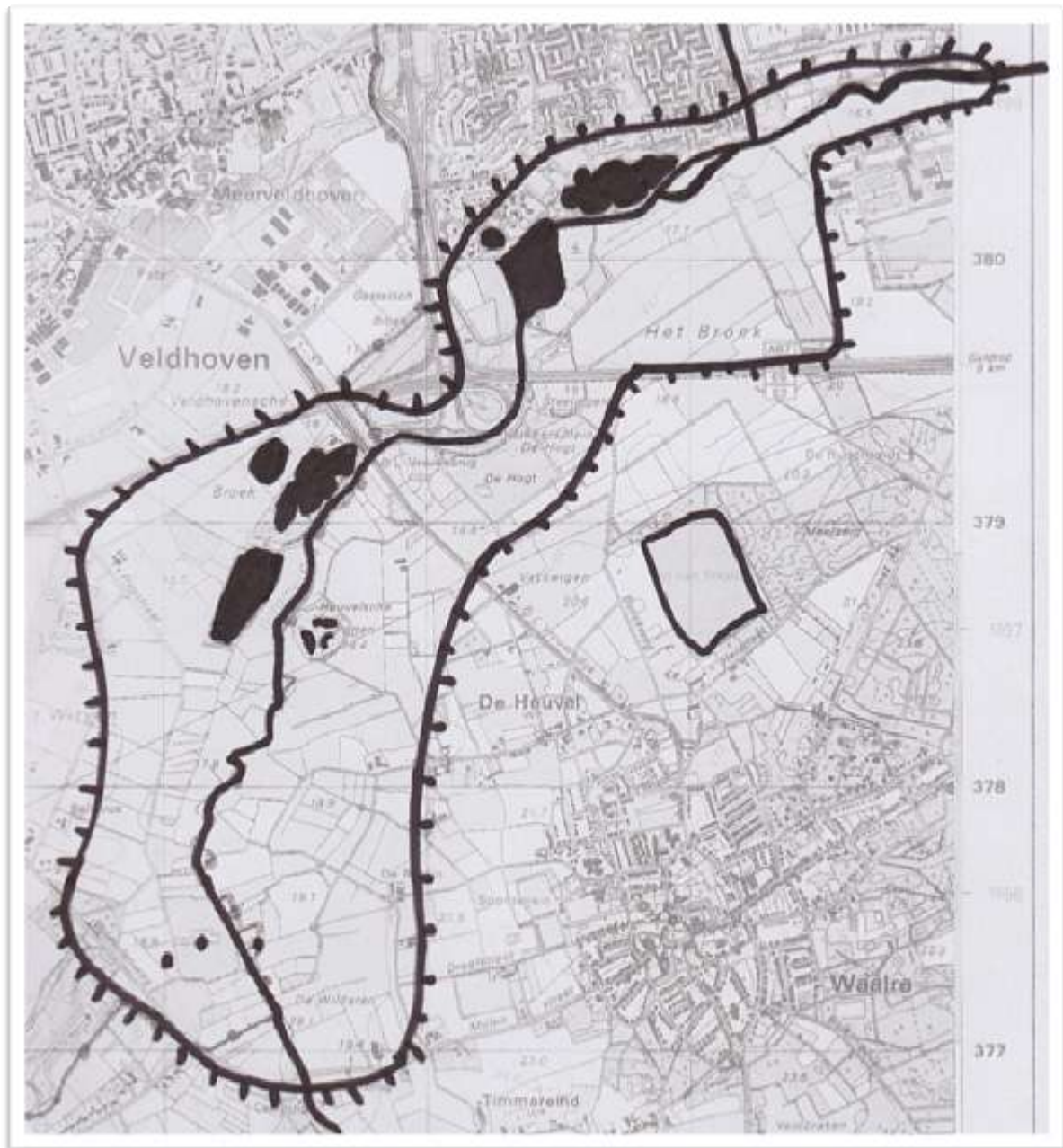
Het ligt in de bedoeling om ook de komende jaren voor dit gebied een reeks van vogeltellingen uit te voeren, die uiteraard steeds volgens dezelfde methode worden uitgevoerd. De volgende reeks tellingen betreft de voorjaarsstrek voor de periode 1 maart t/m 30 mei 2011, ook die zal met een rapportage worden afgesloten. Alle gegevens die worden verzameld zullen worden bewerkt en in de vorm van rapporten beschikbaar worden gesteld voor Natuurmonumenten, Brabant Water en de gemeenten Veldhoven, Waalre en Eindhoven.

Dit bijzonder mooie beekdalgebied met kleinschalige hooilanden, houtwallen, visvijvers, elzenbroekbossen en eiken-berkenbossen, is natuurlijk niet alleen erg waardevol vanwege de broedvogels, maar ook is het bijzonder waardevol vanwege de vele soorten vogels die het gebied in het voorjaar, najaar of winter gebruiken als voedselgebied of rustgebied.

Tenslotte dank aan Wim Deeben, Toos Deeben, Bep Janssen voor hun medewerking aan het veldwerk. Annelies Wagter, Wil Smets, Douwe Witteveen, Albert Sprengers, Heine van Maar, Ben Jacobs, Henk Munsters en voor de aanvullende gegevens. Gaby Bollen en Ivo van de Grinten van Natuurmonumenten voor de prettige samenwerking. Ook dank aan Wim Deeben, Bep Janssen, Wil Smets en Piet van Happen voor het beschikbaar stellen van de mooie foto's. En tenslotte dank aan Jan Wouters en voor de concept-controle en het geven van adviezen.

Werkwijze

Het werkgebied is gelegen in de gemeenten Veldhoven, Waalre en Eindhoven, het Dommeldalgebied tussen de Volmolen in Waalre en de High Tech Campus. Dat is dus inclusief de Klotputten, de Heuvelse Putten, de Hogt en Dommelbeemden. Vanaf eind november tot eind februari zijn een 55 tal wintervogeltellingen uitgevoerd in dit werkgebied in het Dommeldal. De tellingen worden zodanig uitgevoerd dat het gebied wordt doorkruist te voet of met de fiets. De routes zijn dan zodanig dat een groot deel van het gehele gebied wordt bekeken. De waarnemingen betreft zowel pleisterende vogels als ook vogels die overvliegen. De telgegevens zijn aangevuld met een aantal losse waarnemingen die we hebben ontvangen.

Overzicht vogeltellingen 22 november 2010 t/m 26 februari 2011.

Telling 1 t/m 10

22 nov.	23 nov.	24 nov.	26 nov.	27 nov.	28 nov.	3 dec.	4 dec.	6 dec.	11 dec.
13.20		10.10	11.20		12.50	10.25	08.45	13.05	08.40
14.05		11.30	12.30		14.10	11.50	11.10	14.45	11.00
Jvk	wd + td	jvk	Jvk	hm	jvk + wd td+ms	Jvk	jvk+wd+td	jvk+wd+td	jvk-wd- td

Telling 11 t/m 20

12 dec.	14 dec.	17 dec.	18 dec.	19 dec.	20 dec.	21 dec.	22 dec.	23 dec.	24 dec.
Ochtend	12.35	ochtend	08.45	ochtend	middag	13.10	13.40		
	14.05		10.55	middag	kort	13.55	14.55		
wd - td	Jvk	wd - td	jvk-wd- td	jvk-wd- td	wd-td	Jvk	jvk-bj- hvm	hvm	hvm

Telling 21 t/m 30

25 dec.	28 dec.	29 dec.	30 dec.	1 jan.	2 jan.	3 jan.	5 jan.	7 jan.	8 jan.
08.55	13.15	11.05		12.10	10.25	10.50	13.05	10.35	9.30
11.55	14.25	12.40		13.15	13.00	12.20	14.00	11.45	11.15
jvk-wd- td	jvk-hvm	jvk	hvm - hm	jvk	jvkwtdddwhvm	wd-td-hvm	jvk	jvk-bj	wd-td+ Ornis

Telling 31 t/m 40

8 jan.	9 jan.	10 jan.	11 jan.	13 jan.	15 jan.	16 jan.	17 jan.	19 jan.	20 jan.
9.30	09.30	10.25	16.05	15.45	08.45	10.05- 12.30	10.15	09.55	13.45
11.15	12.05	11.50	16.25	16.55	10.20	16.50- 17.40	12.20	11.20	15.15
wd-td+ Ornis	jvk - wd-td	Jvk	<u>jvk</u>	jvk	jvk-wd-td- bj	jvk-hvm- ws	wd - td	jvk	jvk-bj

Telling 41 t/m 50

22 jan.	27 jan.	28 jan.	29 jan.	7 febr.	8 febr.	11 febr.	12 febr.	13 febr.	14 febr.
8.40-10.45	12.15	11.15	08.45- 10.55	13.45	10.25		08.45	09.20	13.35
1305-1400	14.40	12.30	14.10- 15.45	15.40	11.40		10.50	10.25	15.00
jvk-wd-td	jvk-bj-wd- ivdg	Jvk	jvk-wd-hm	jvk-bj	Jvk	hvm	jvk-wd	<u>jvk</u>	<u>jvk-bj</u>

Telling 51 t/m 55

15 febr.	18 febr.	19 febr.	23 febr.	26 febr.
09.50	12.50	08.40	09.35	08.10
10.00	13.40	10.30	10.25	11.45
Jvk	Jvk	jvk-wd-pw	jvk	jvk-ww-dw- tv-ht-cvr- hvdl-Wj

Overzicht waarnemers.

Afkorting:	Naam:
Jvk	Jacques van Kessel
Wd	Wim Deeben
Td	Toos Deeben
Bj	Bep Janssen
Wj	Wim Jacobs
Wm	Wilma Meurs
Pvda	Peer van de Akker
Hm	Henk Munsters
Hh	Hans Hermans
Tvdv	Tonny vd.Vleuten
Ms	Mark Sloendregt
Ws	Wil Smets
Hvm	Heine v.Maar
Pw	Pieter Wouters
Dw	Douwe Witteveen
Ww	Wiebe Witteveen
Tv	Truus Verheijnen
Ht	Hans Teeven
Hvdl	Harrie van der Leij
Cvr	Cees van Rooij

Resultaten vogeltellingen winter 2010 - 2011

Dodaars

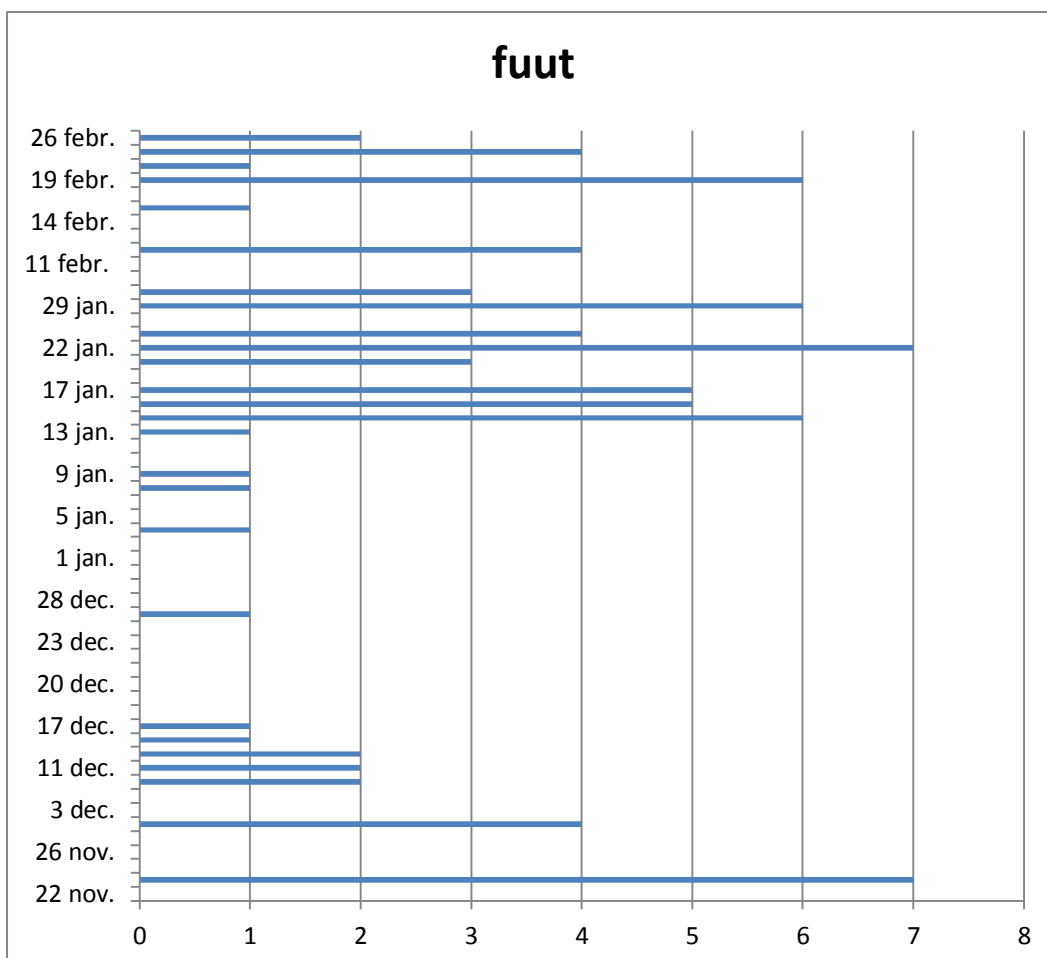
Deze soort hebben we alleen gezien bij de Zandvanger en Dommel ter hoogte van de Klotputten, meestal een exemplaar en een keer twee exemplaren.

Fuut

Een soort die heel sterk gebonden is aan waterplassen, deze hebben we alleen maar gezien op de Philips Visvijvers, Hanevoetplas en op de Zandvanger.

Foto: Wim Deeben

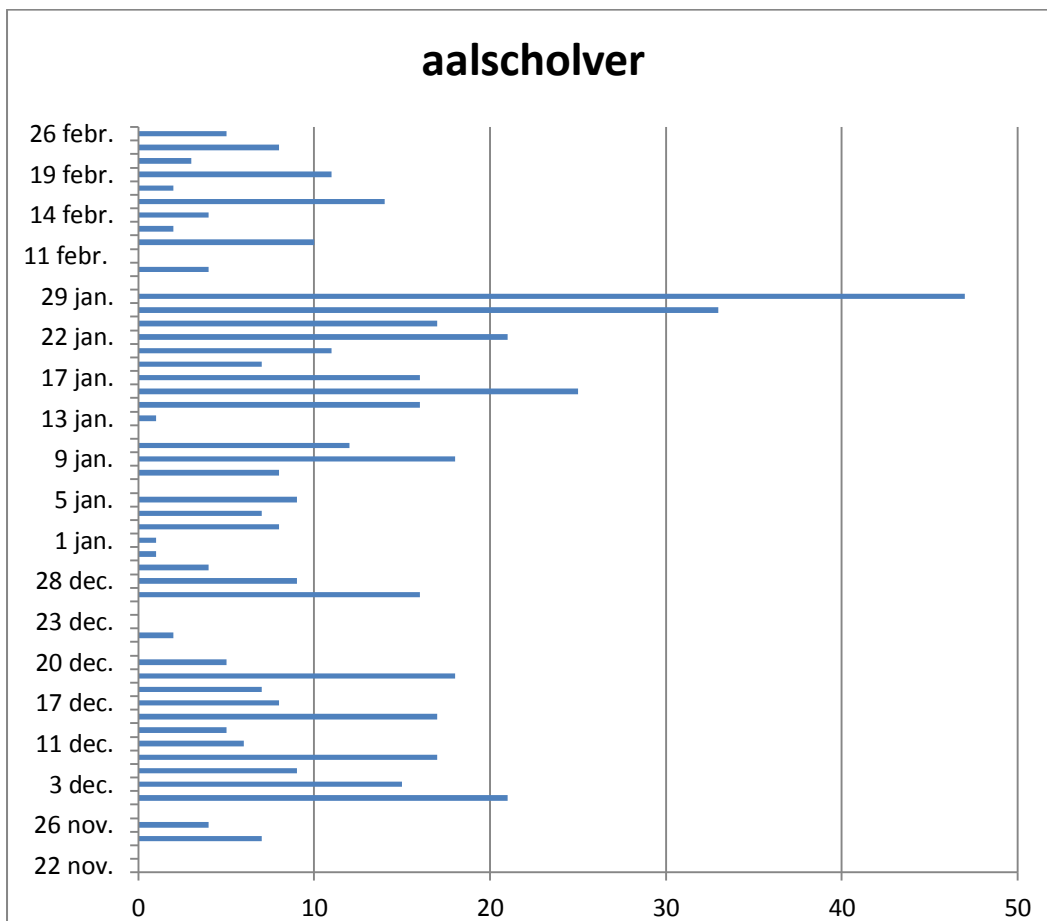

Aalscholver

Op vrijwel alle teldagen waren aalscholvers aanwezig van ongeveer 10 tot maximum 47 exemplaren. Natuurlijk vooral rond de Klotputten, Zandvanger, Philips Visvijvers en op de Dommel vanwege de aanwezigheid van vis en dat is hun hoofdvoedsel.

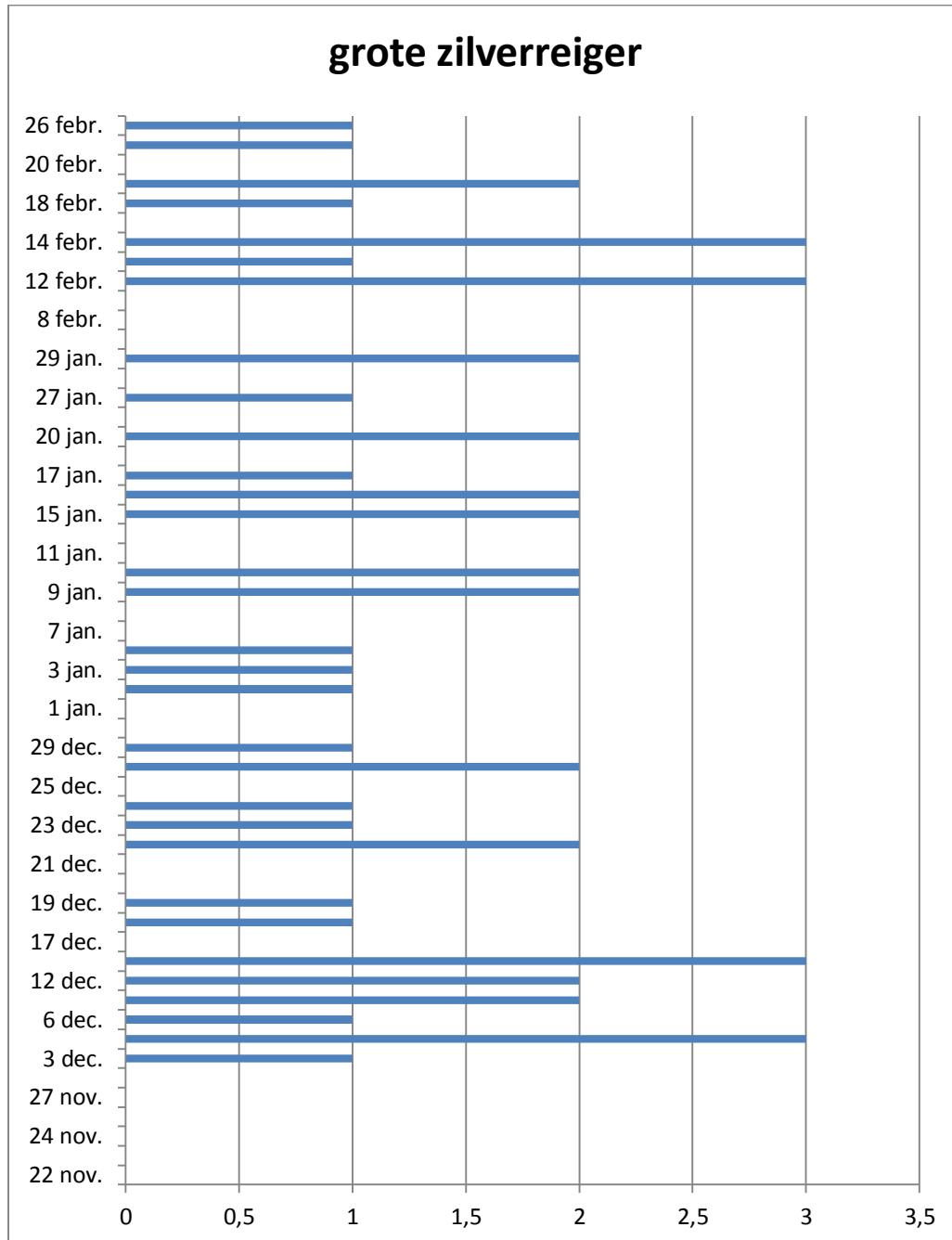

Foto: Wim Deeben

Grote zilverreiger

Een nogal schuwe soort die we in de jaren zeventig en tachtig nooit zagen in de Dommelbeemden Veldhoven-Waalre. Is in de winter aanwezig, meestal 1-3 vogels.

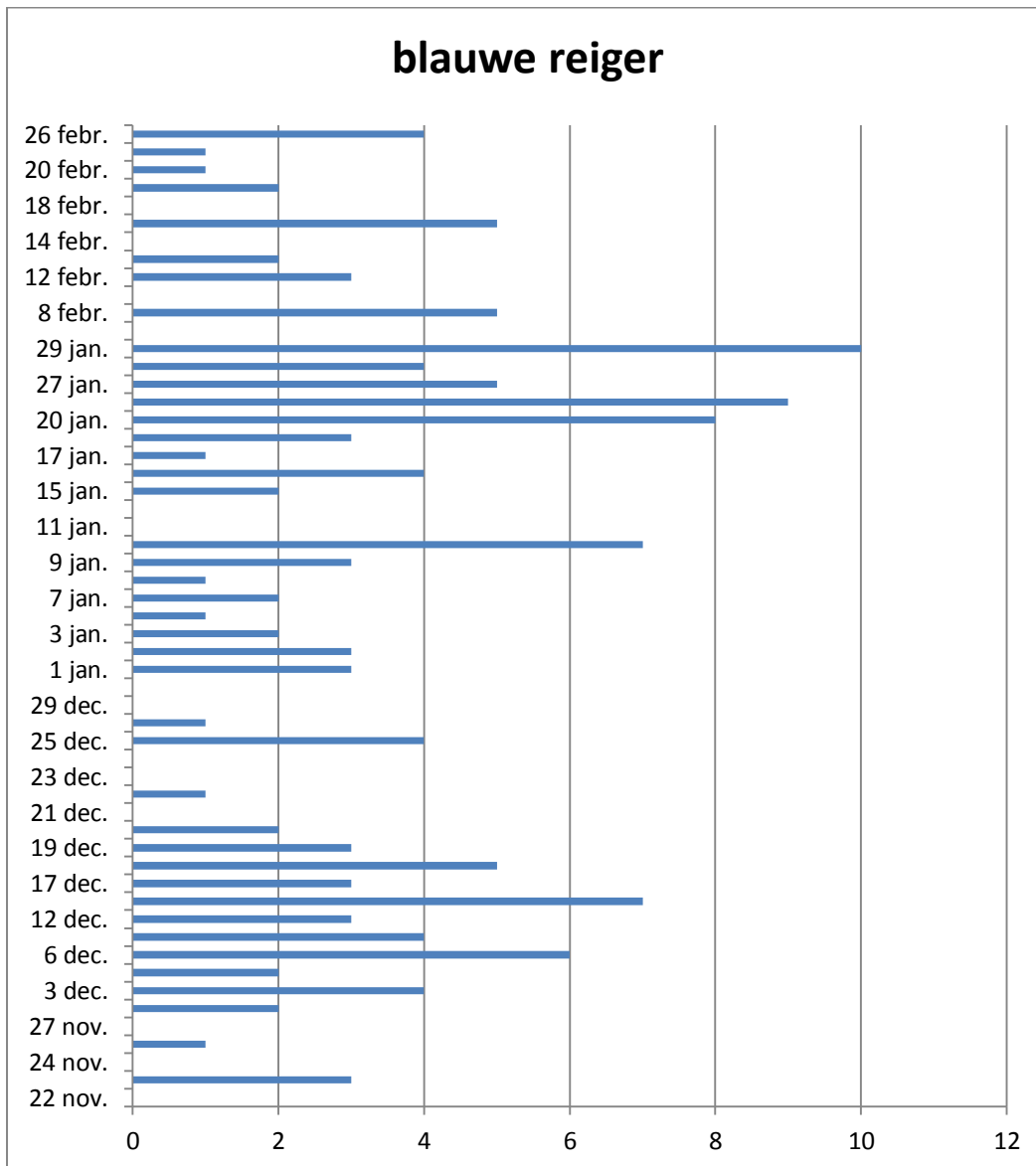

Blauwe reiger

In het gebied verblijven meestal 2 tot 5 exemplaren, en een maximum van 10 exemplaren. We vermoeden dat dit altijd dezelfde vogels zijn.

Foto: Wim Deeben

Knobbelzwaan

Het aantal was meestal een tot maximaal 4 stuks. Op 17 januari een knobbelzwaan bij de Klotputten met snaveltatouage met nummer 44.

Foto: Wim Deeben

Dommelbeemden Waalre

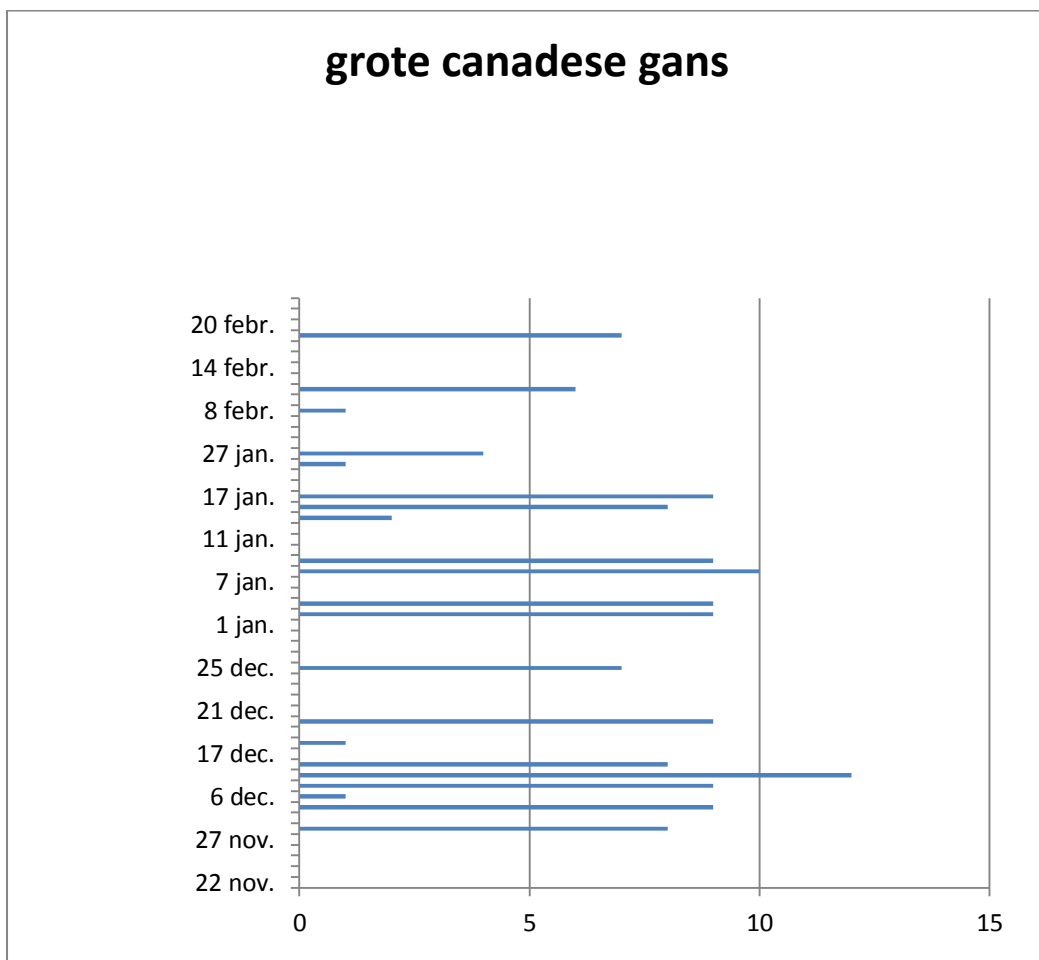
foto: Bep Janssen

Grote canadese gans

Het aantal lag meestal tussen 4 en 12 stuks.

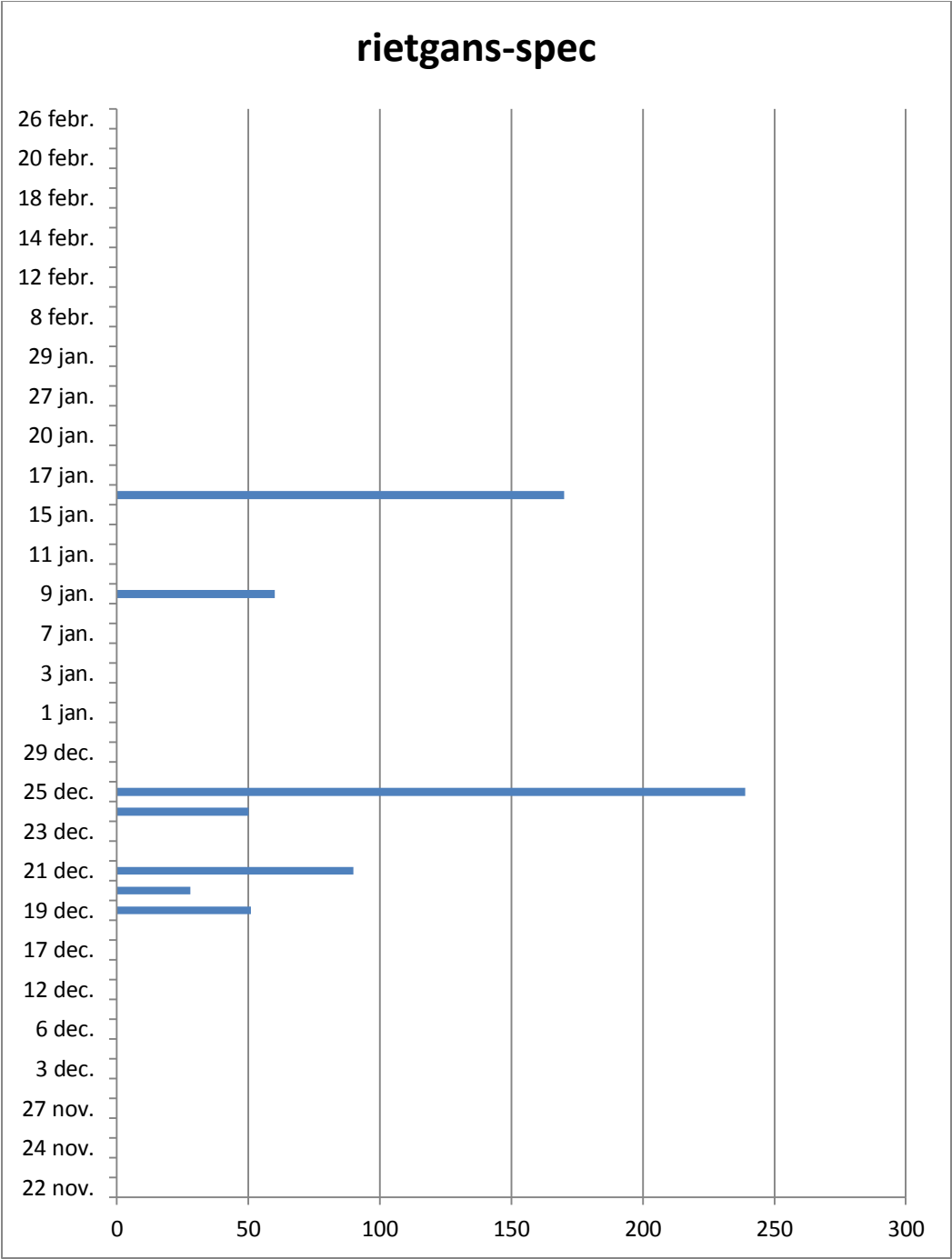
Foto: Wim Deeben

Soepgans (anser anser spec.)

Het voorkomen van soepganzen of soepeenden is niet wenselijk in een natuurgebied. Bij de Klotputten langs de Dommel en afwateringskanaal verblijven de hele winter 28 stuks tamme ganzen.

Rietgans spec.

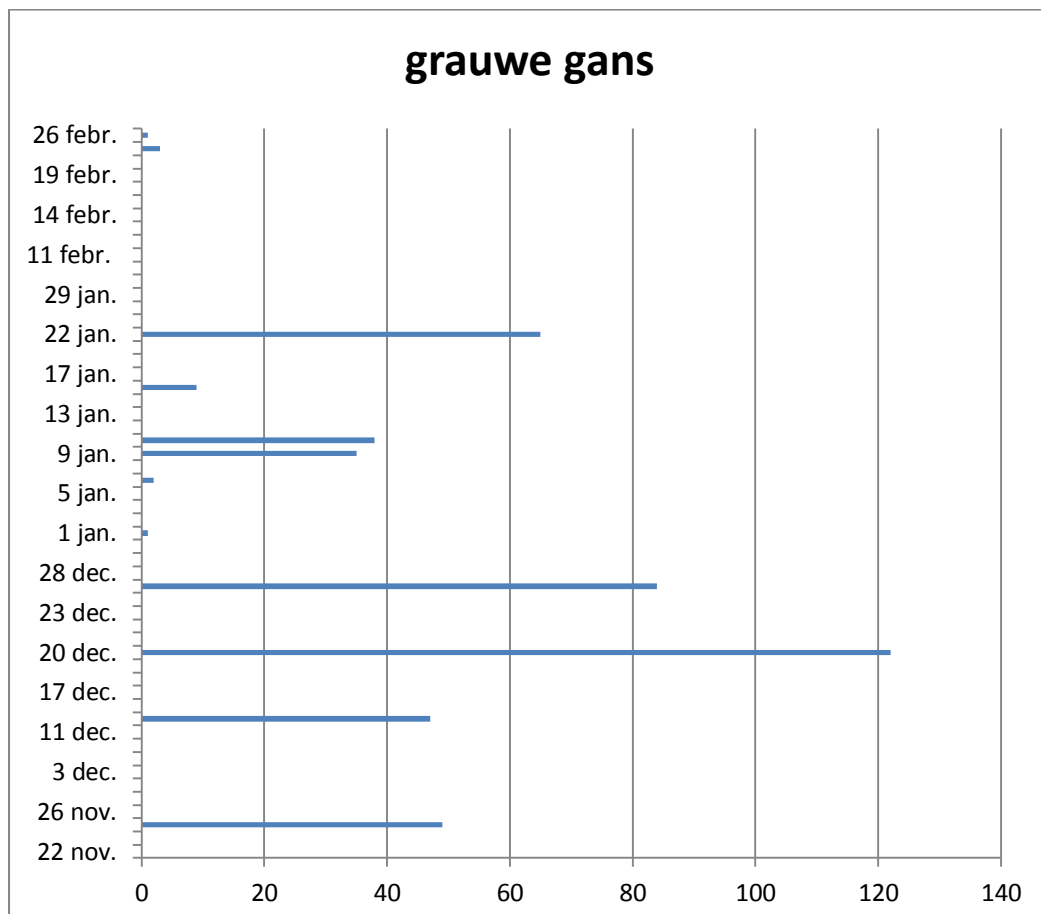

Grauwe gans

Het betreft hier lokale vogels die nu en dan te zien zijn ter grootte van 10-25 stuks.
Daarnaast ook groepen van vogels die direct doortrekken van 50 stuks tot 120 stuks.

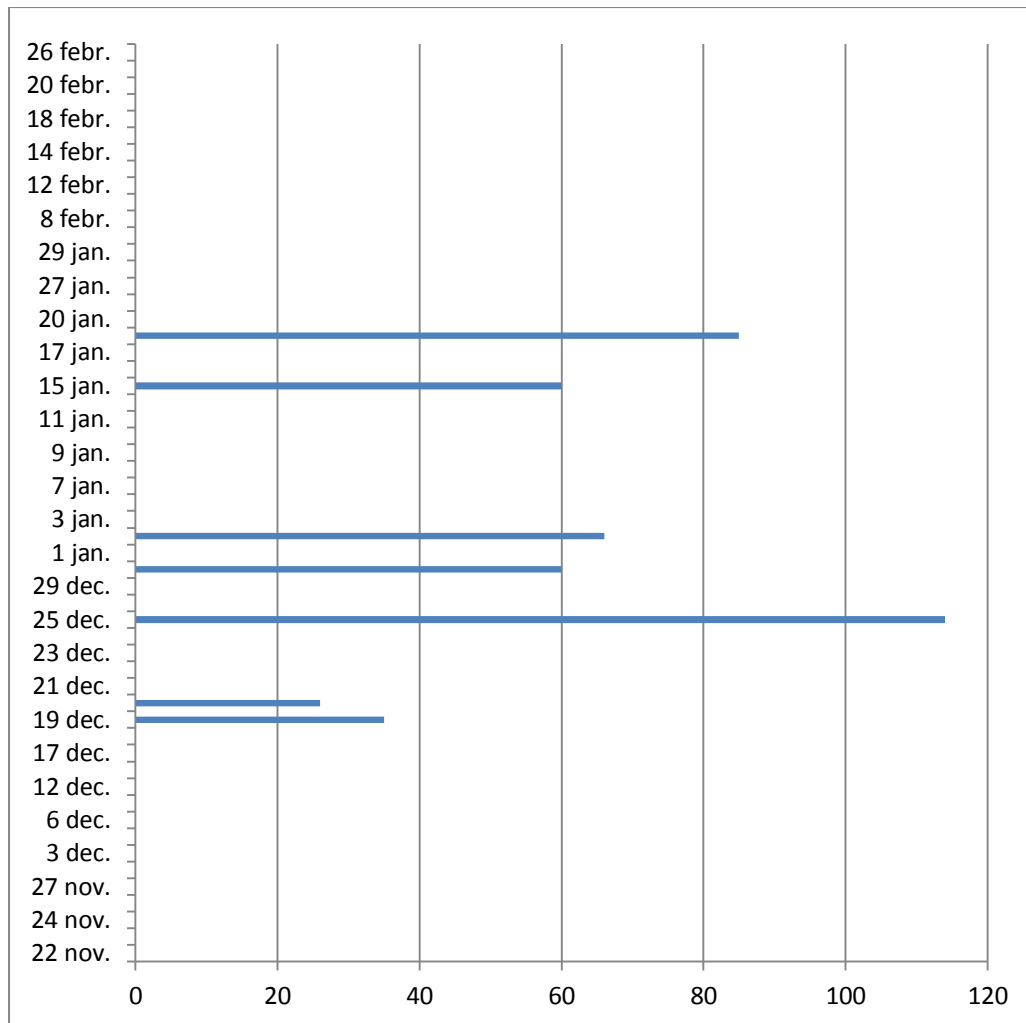

Foto: Wim Deeben

Kolgans

Enkele waarnemingen van groepen van 25 stuks tot 115 stuks.

Nijlgans

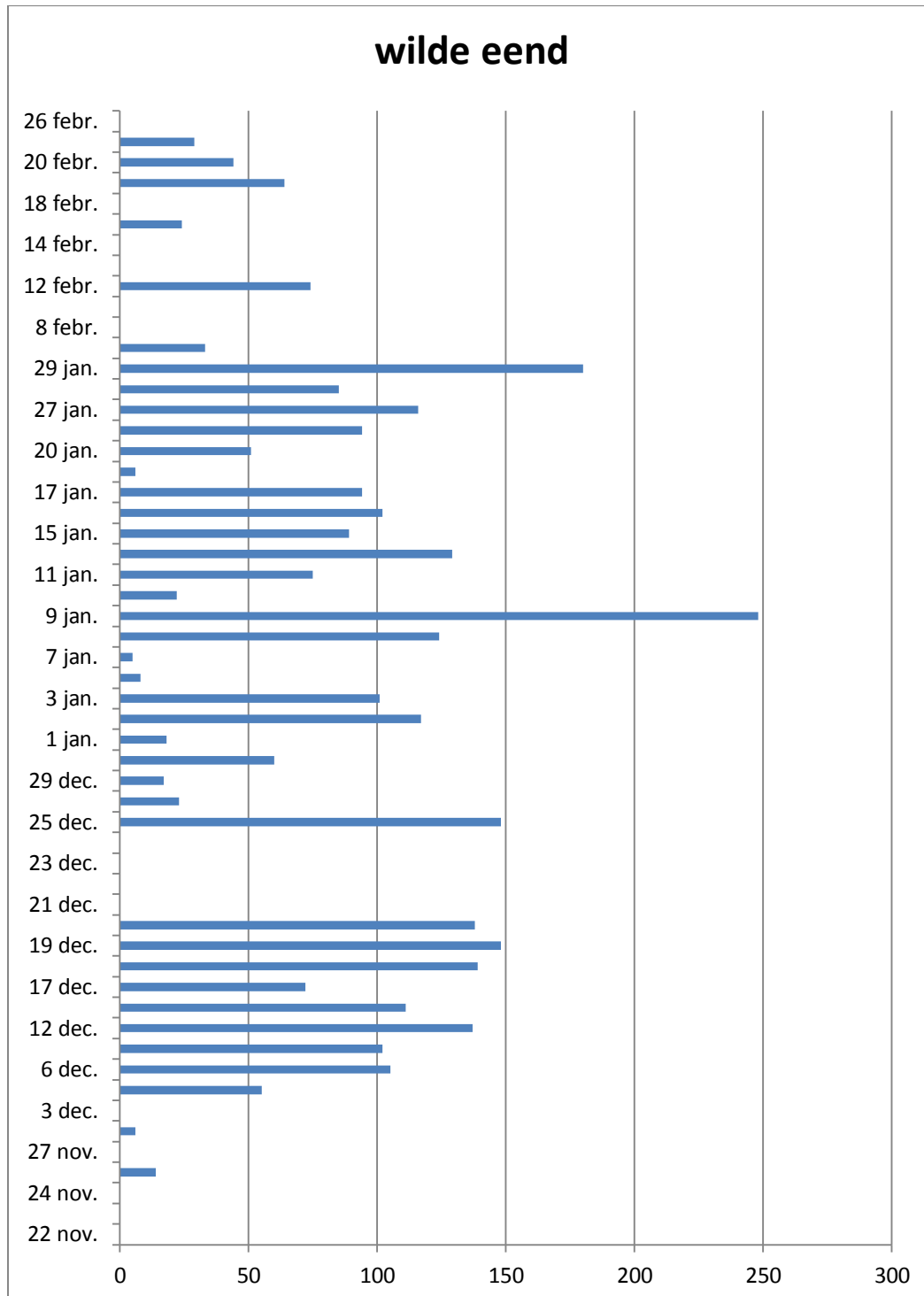
Het aantal lokale vogels ligt tussen 2 en 7 stuks.

Mandarijneend

Slechts een waarneming van 14 december 2010 op de Dommel ter hoogte van de Heuvelse Putten.

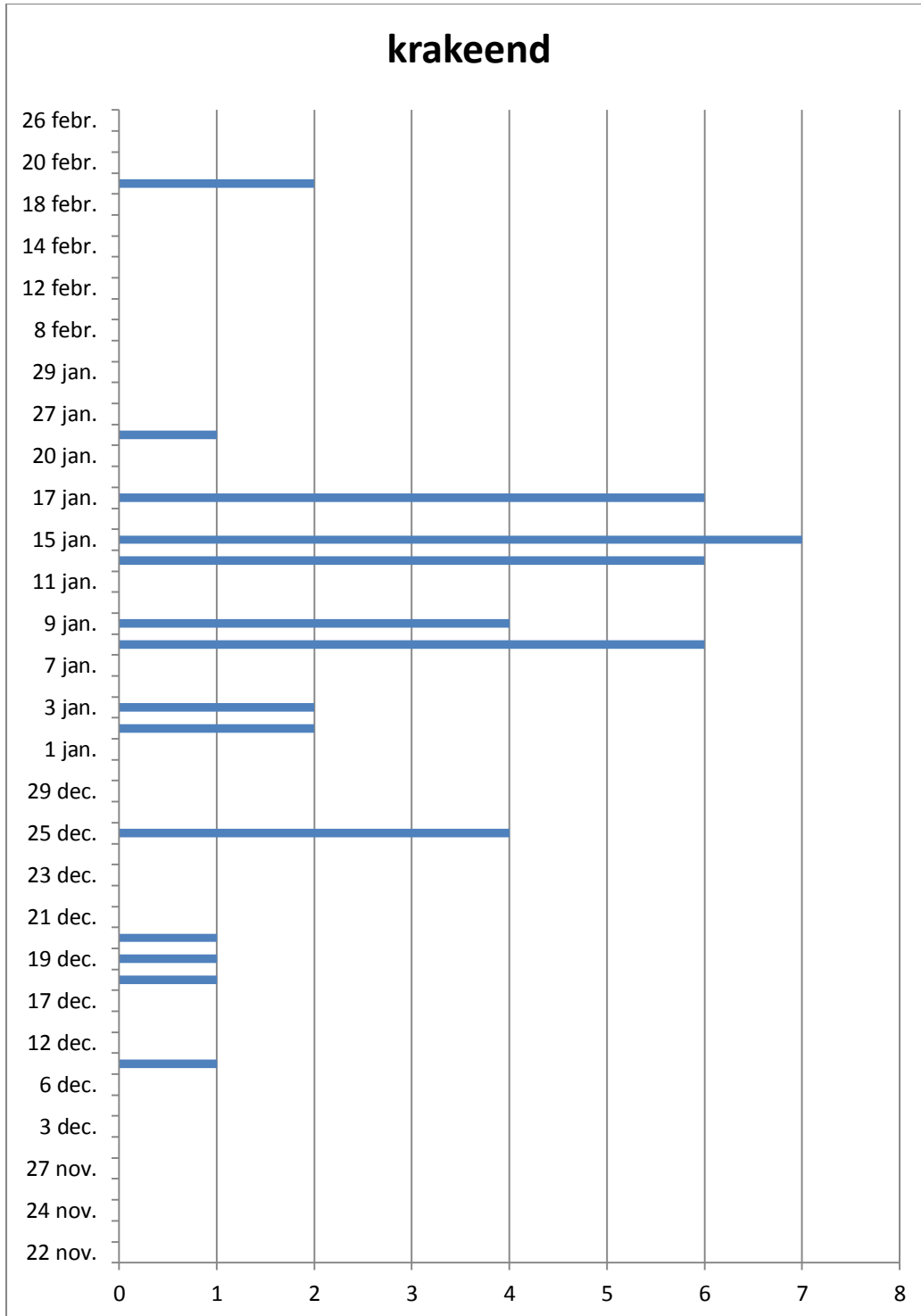
Wilde eend

Het aantal lokale vogels is ongeveer 45 tot 250 stuks.

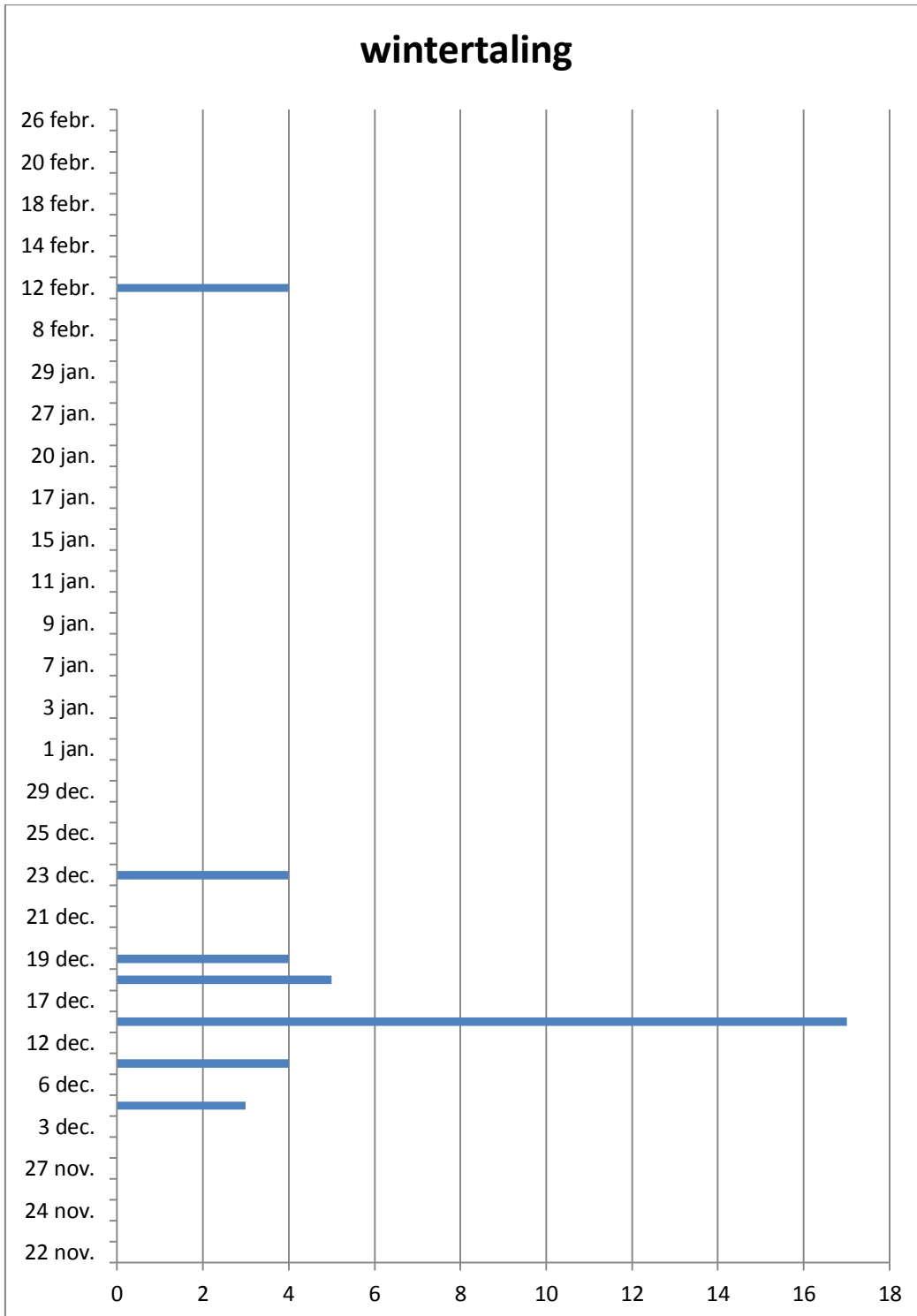

Krakeeend

Het aantal lag meestal tussen 1 en 7 stuks.

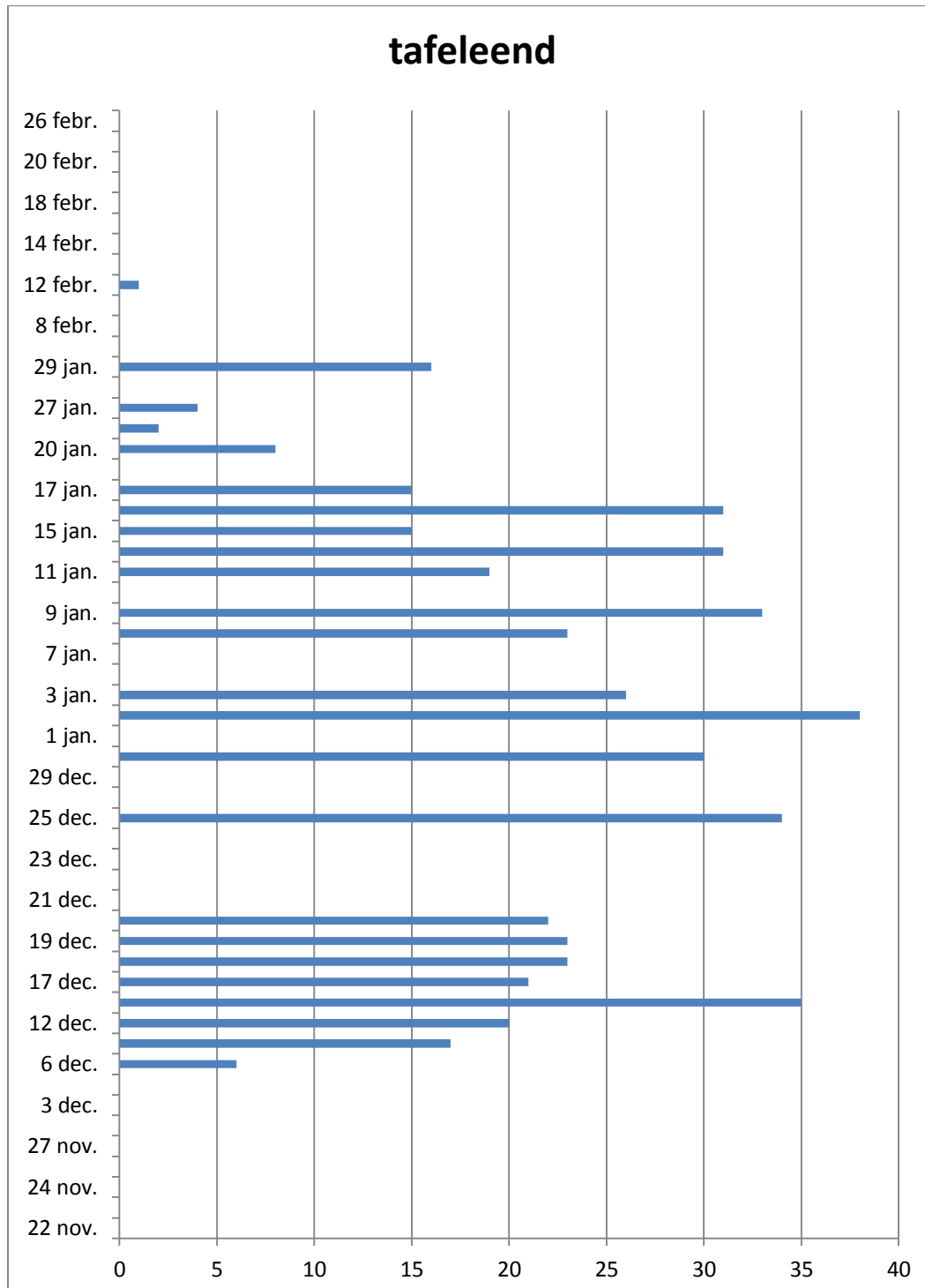

Wintertaling

Tafeleend

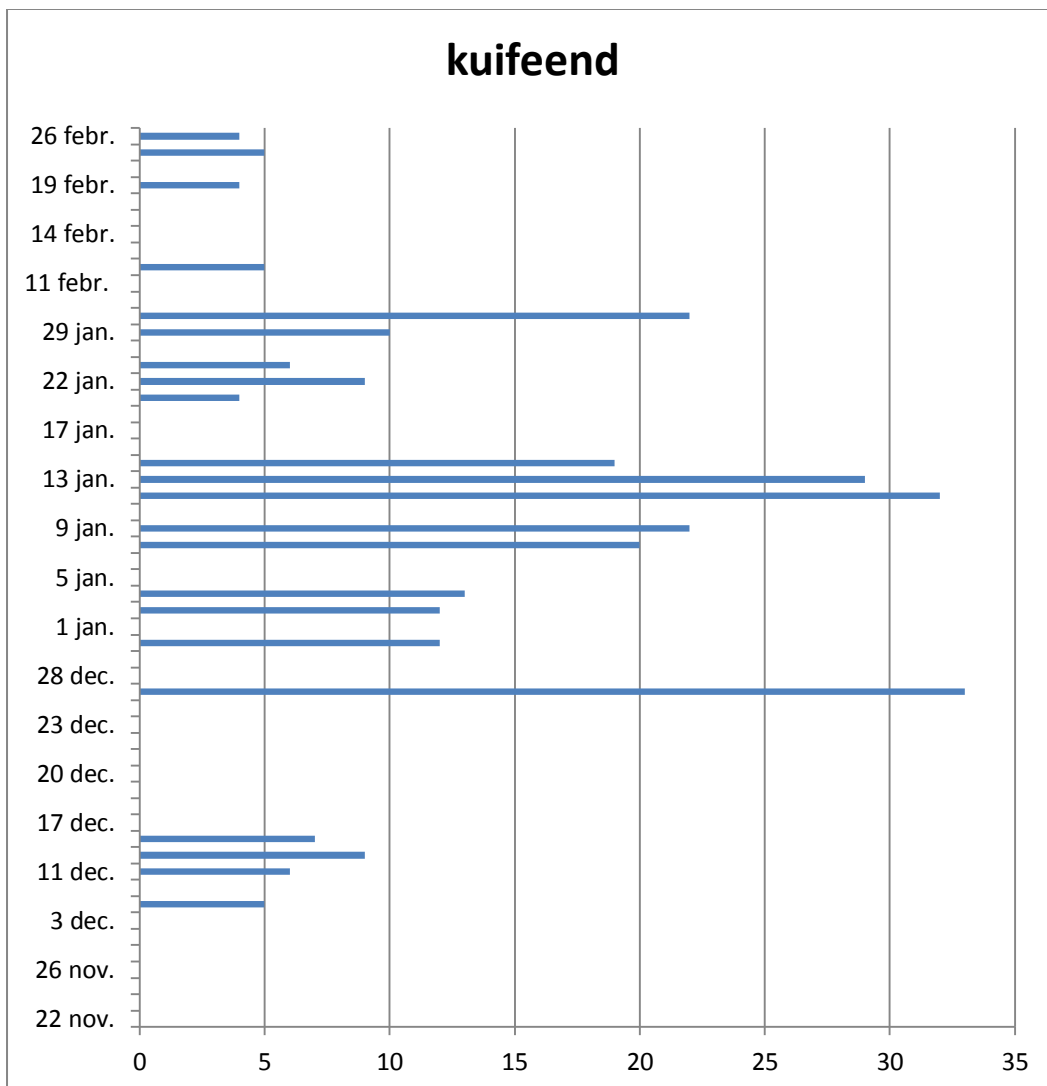
Het aantal lag meestal tussen 6 en 37 stuks.

Kuifeend

Foto: Wim Deeben

Brilduiker

Slecht een waarneming van een exemplaar op 4 december 2010 op de Zandvanger.

Blauwe kiekendief

Slechts enkele waarnemingen, Dommelbeemden Veldhoven een mannetje op 29 december 2010. Op 8, 9 en 17 januari 2011 een vrouwtje rondvliegend omgeving Klotputten Eindhoven.

Sperwer

Een soort die niet altijd opvallend aanwezig is, meestal een exemplaar. Wel zien we aan de telresultaten een duidelijke piek in oktober.

Havik

Enkele waarnemingen in januari en februari 2011.

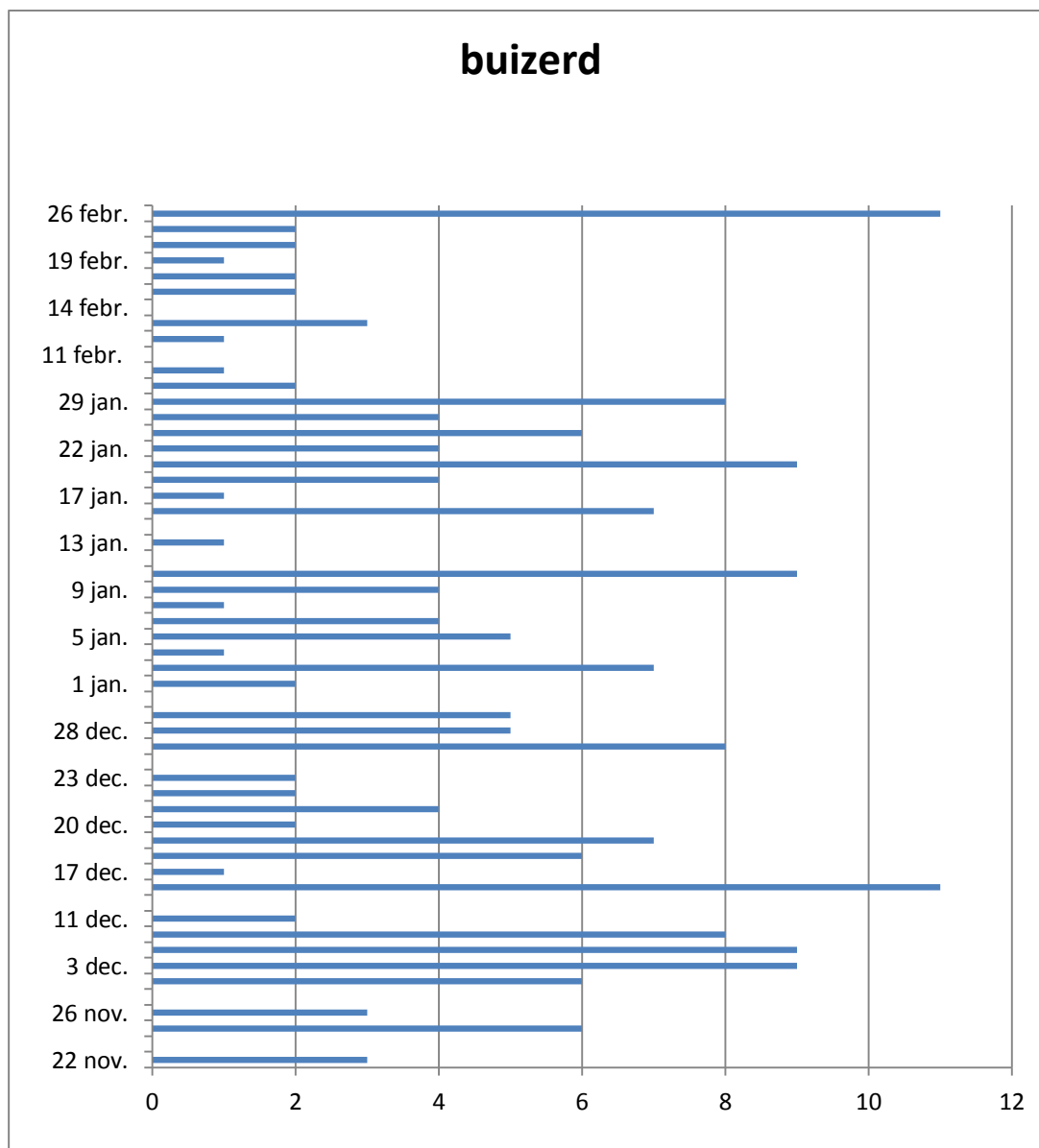
Foto: Bep Janssen

Buizerd

Het aantal lag meestal tussen 2 en 11 stuks.

Foto: Wil Smets

Slechtvalk

Vlak bij de Dommelbeemden, boven op het ASML gebouw bij het Maxima Medisch Centrum in Veldhoven, staat een slechtvalkkast. Deze is in 2010 geplaatst door het High Tech bedrijf ASML zelf. Deze twee slechtvalken maken regelmatig gebruik van de Dommelbeemden en Runbeemden in Veldhoven en Waalre om er te jagen op duiven en kauwen en ook diverse kleine vogels.

24-11-2010

vrouwtje

24-11-2010

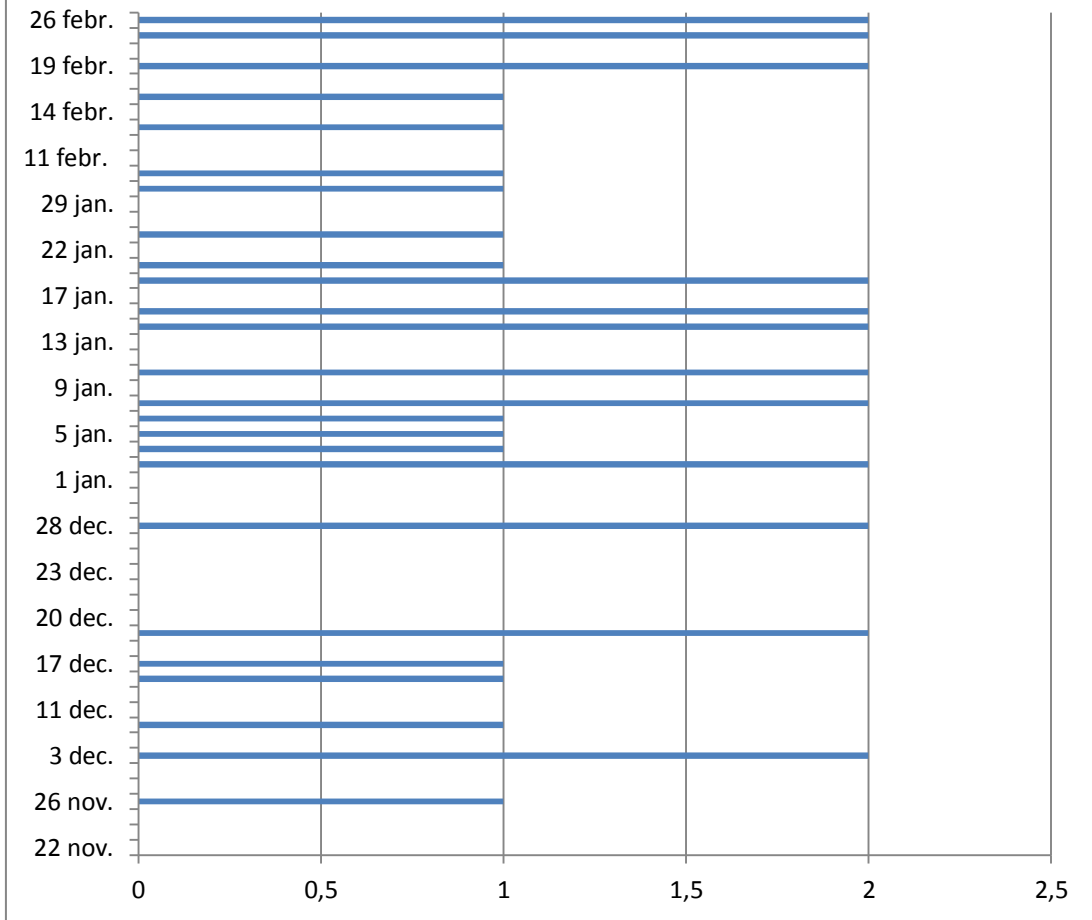
foto's: Wil Smets

De slechtvalk verblijft het hele jaar in dit gebied. We hebben hier gezien hoe hij jaagt op koperwieken, houtduiven, kauwen en zelfs een keer op een vrouwtje wilde eend. We zullen deze soort de komende jaren extra goed volgen.

Erg opvallend in deze grafiek zijn het aantal waarnemingen van twee slechtvalken die dan samen in een hoogspanningsmast zaten, en soms zelfs samen gingen jagen. Deze samenwerking is een teken dat de band tussen mannetje en vrouwtje heel goed is.

Over het wel en wee van de slechtvalken in Eindhoven (2 paar) en Veldhoven (1 paar) is goed overleg tussen Vogelwerkgroep de Kempen (Jacques van Kessel, Wil de Veer en Frans Hijnen), met de Werkgroep Slechtvalk Nederland (Peter van Geneijgen) en Natuurmonumenten Eindhoven (Peter Voorn).

slechtvalk

29-08-2010 mannetje

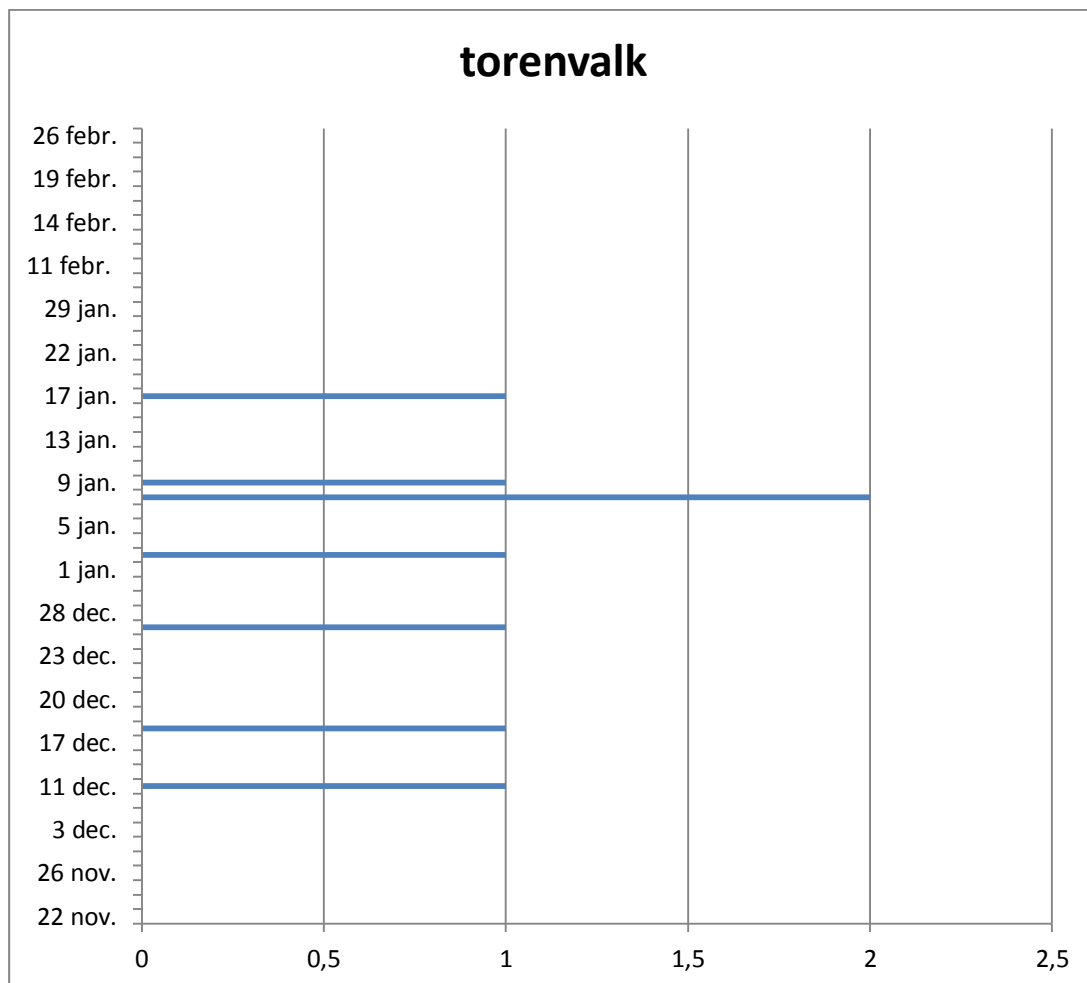
Foto's: Wil Smets

Torenvalk

Een soort die het op veel plaatsen in de Brabantse Kempen het niet goed doet. De landbouwgebieden worden steeds meer steriele groene vlakken. In dit gebied alleen gezien van half september tot en met 19 oktober, mogelijk zijn dit nog zwervende vogels.

Foto: Piet van happen

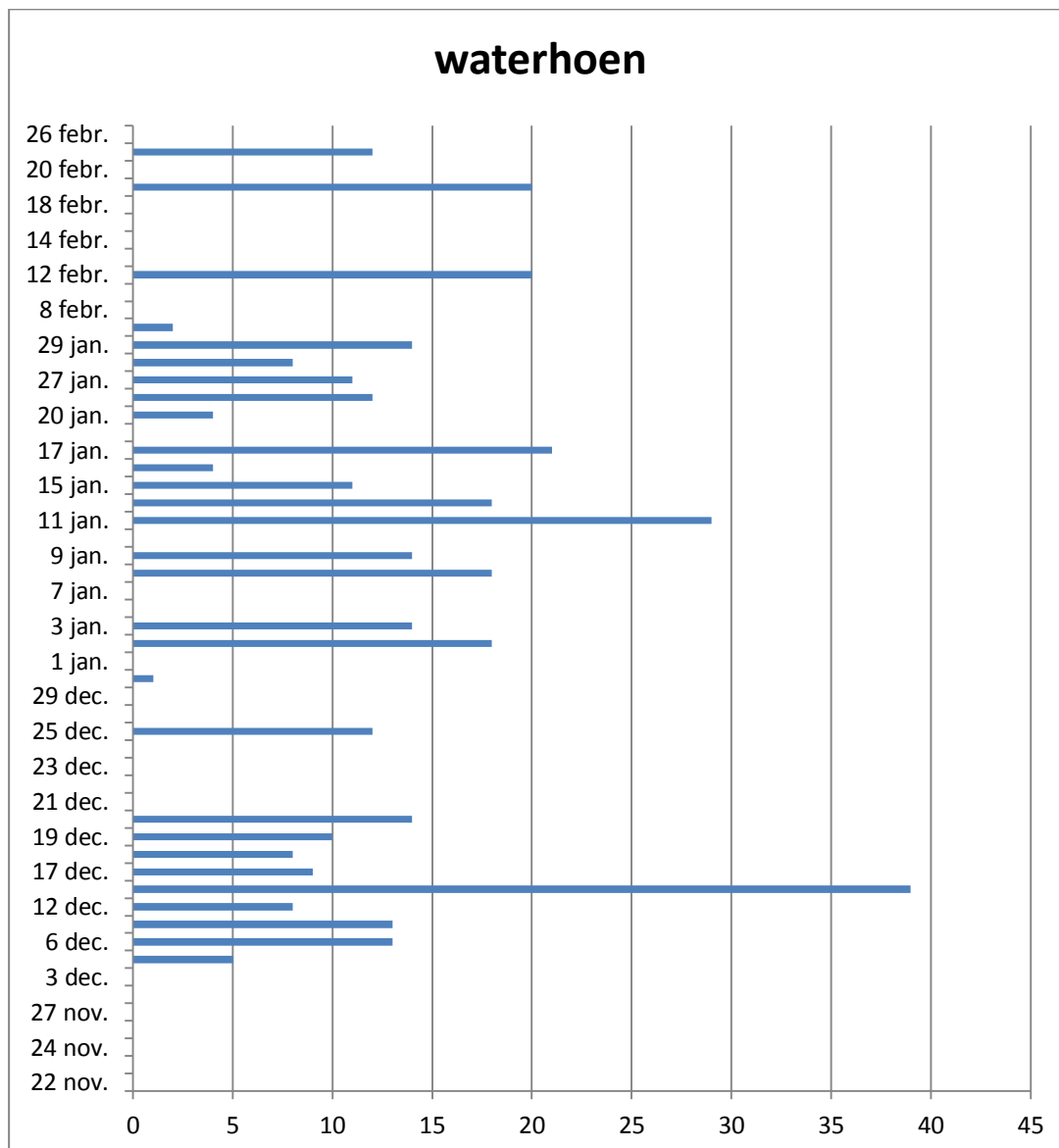

Waterhoen

Het waterhoen is geen dagtrekker en wordt dus bij de trektellingen niet gezien. Dit is meer een soort van de Klotputten, Hanevoetvijver, Zandvanger, Philips Visvijvers, Heuvelse Putten en de Dommeloevers. Het aantal bij de Hanevoetvijver ligt tussen de 10 tot maximaal 38 stuks en dat is een heel mooi aantal.

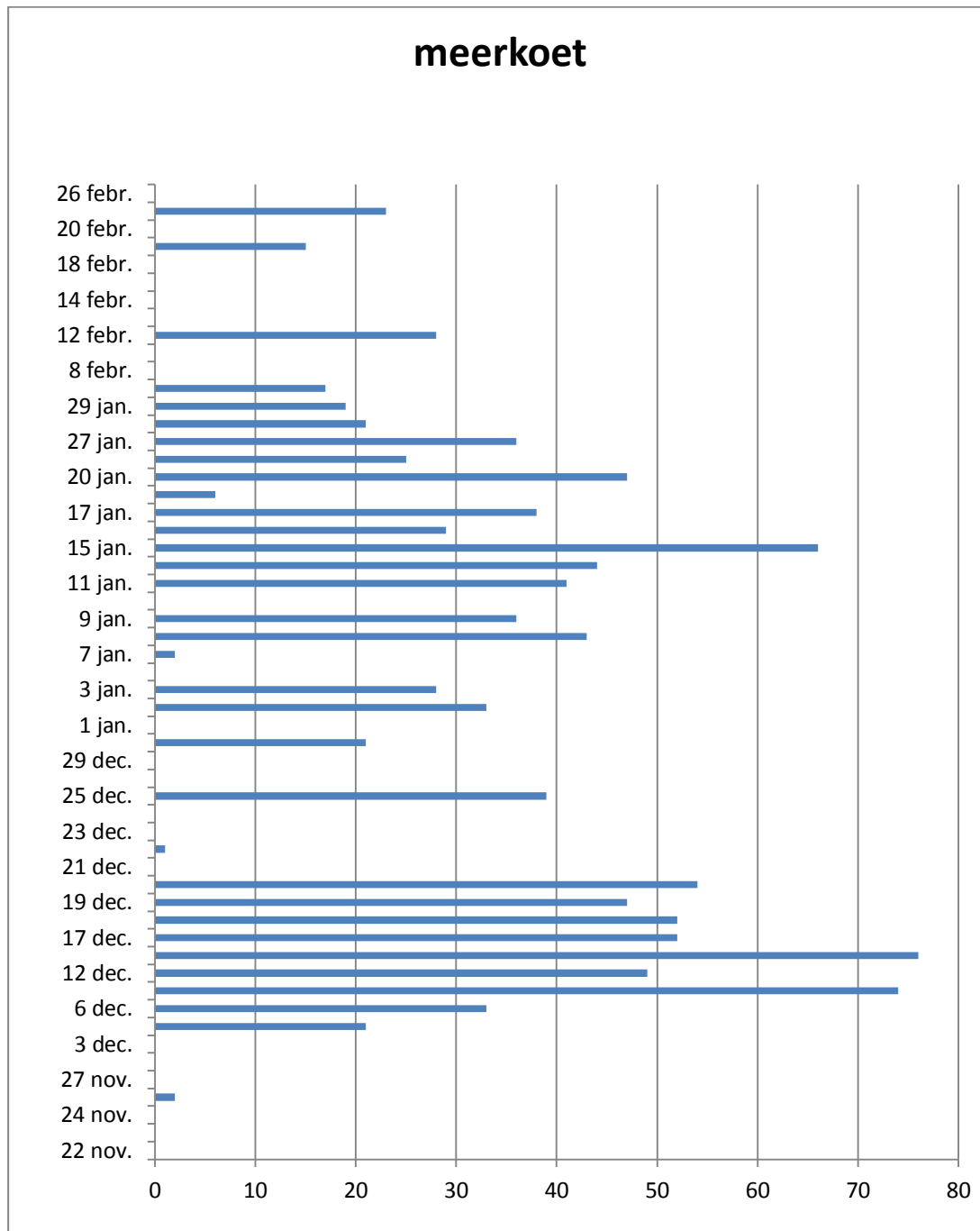

Foto: Wim Deeben

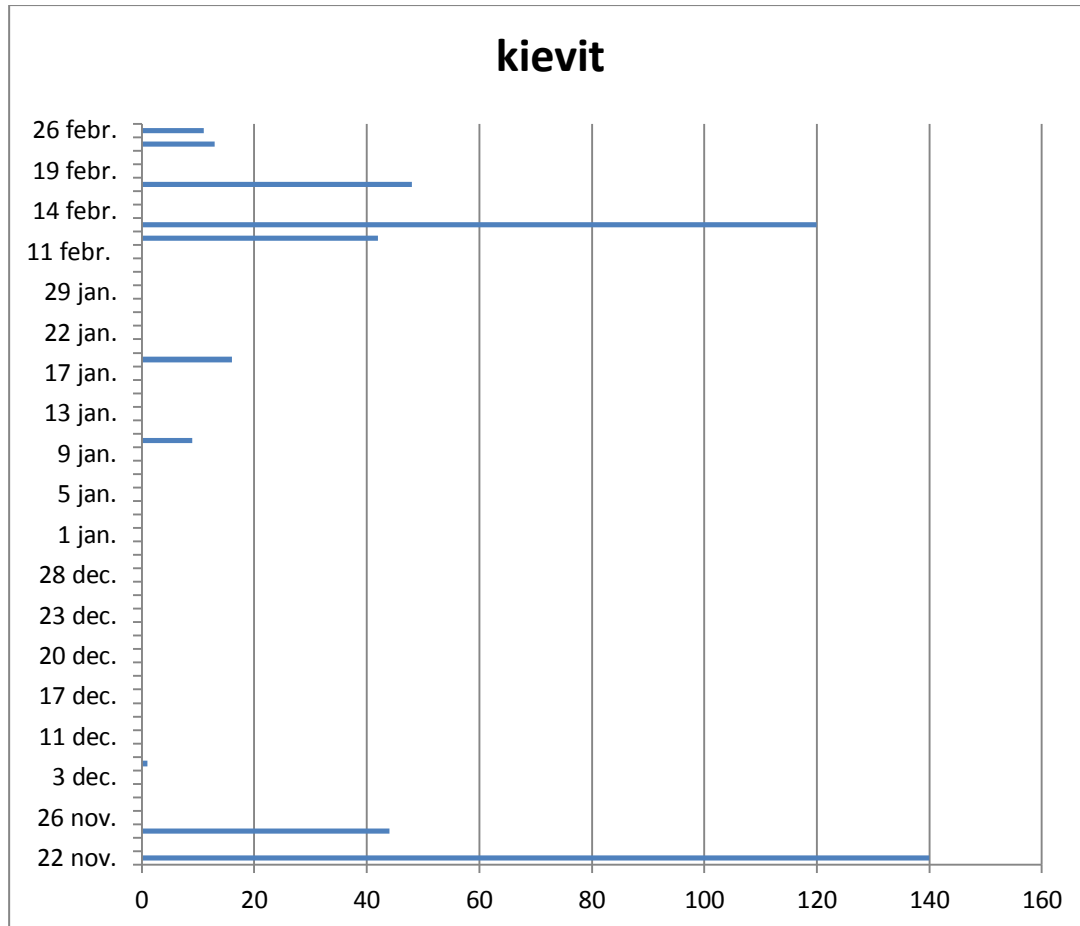
Meerkoet

Ook de meerkoet is geen dagtrekker en is dus meer een soort van de Klotputten, Hanevoetvijver, Zandvanger, Philips Visvijvers, de Heuvelse Putten en de Dommeloevers. Aantallen liggen tussen 30 tot maximaal 75 stuks.

Kievit

Weinig waarnemingen, enkele groepen van 10 tot maximaal 140 stuks.

Wulp

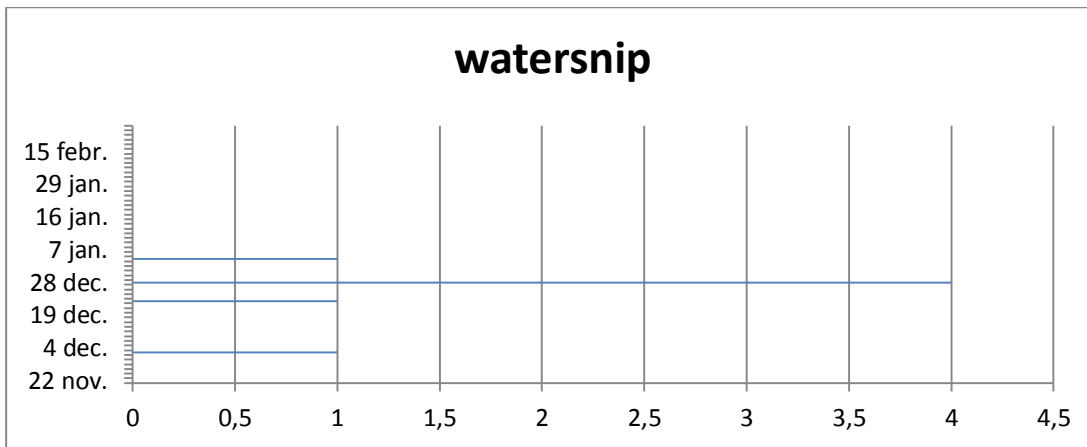
Slechts een waarneming van 6 stuks op 23 febr. 2011.

Witgat

Slechts een waarneming op 22 december 2010 1 ex.

Watersnip

Totaal slechts vier waarnemingen van 1 tot 4 watersnippen.

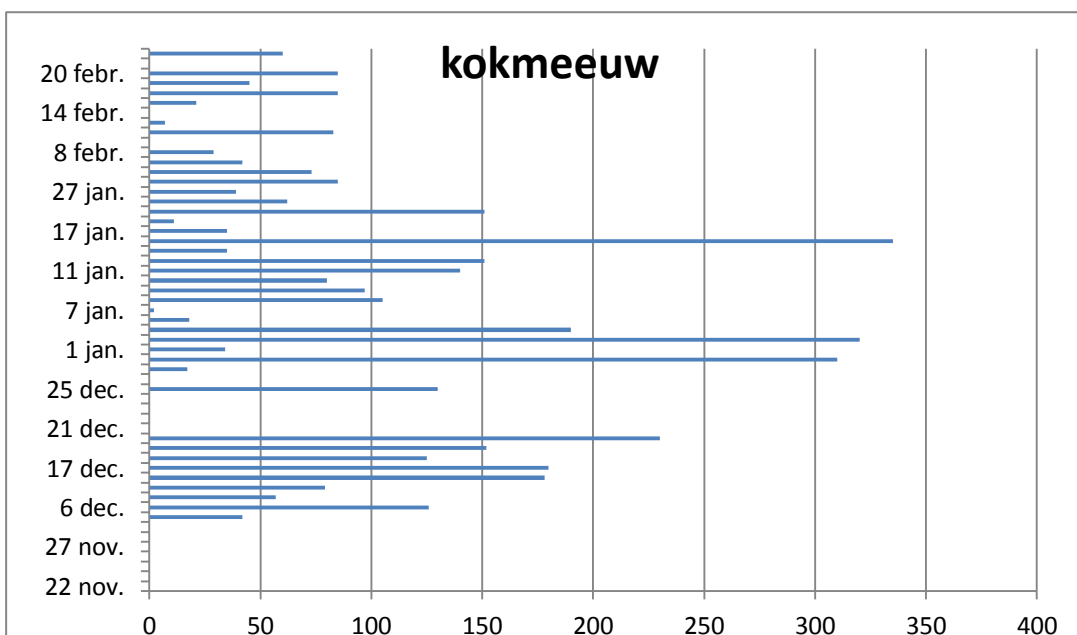

Kokmeeuw

Een soort die vrijwel altijd in het beekdal of bij de Zandvanger, Hanevoetvijver en Philips visvijvers aanwezig is. Aantal ligt tussen 50 en maximaal 330 stuks.

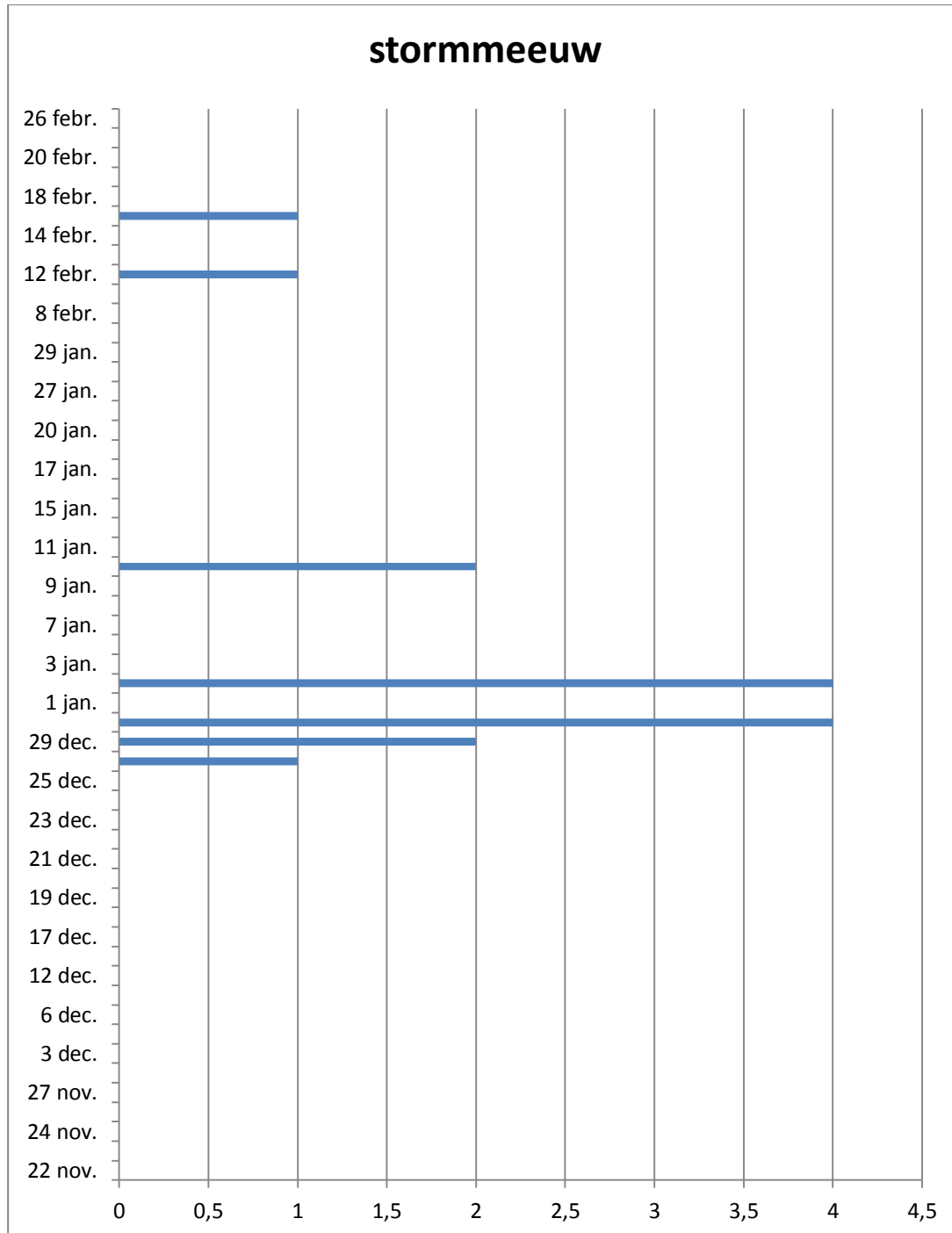

Foto: Wim Deeben

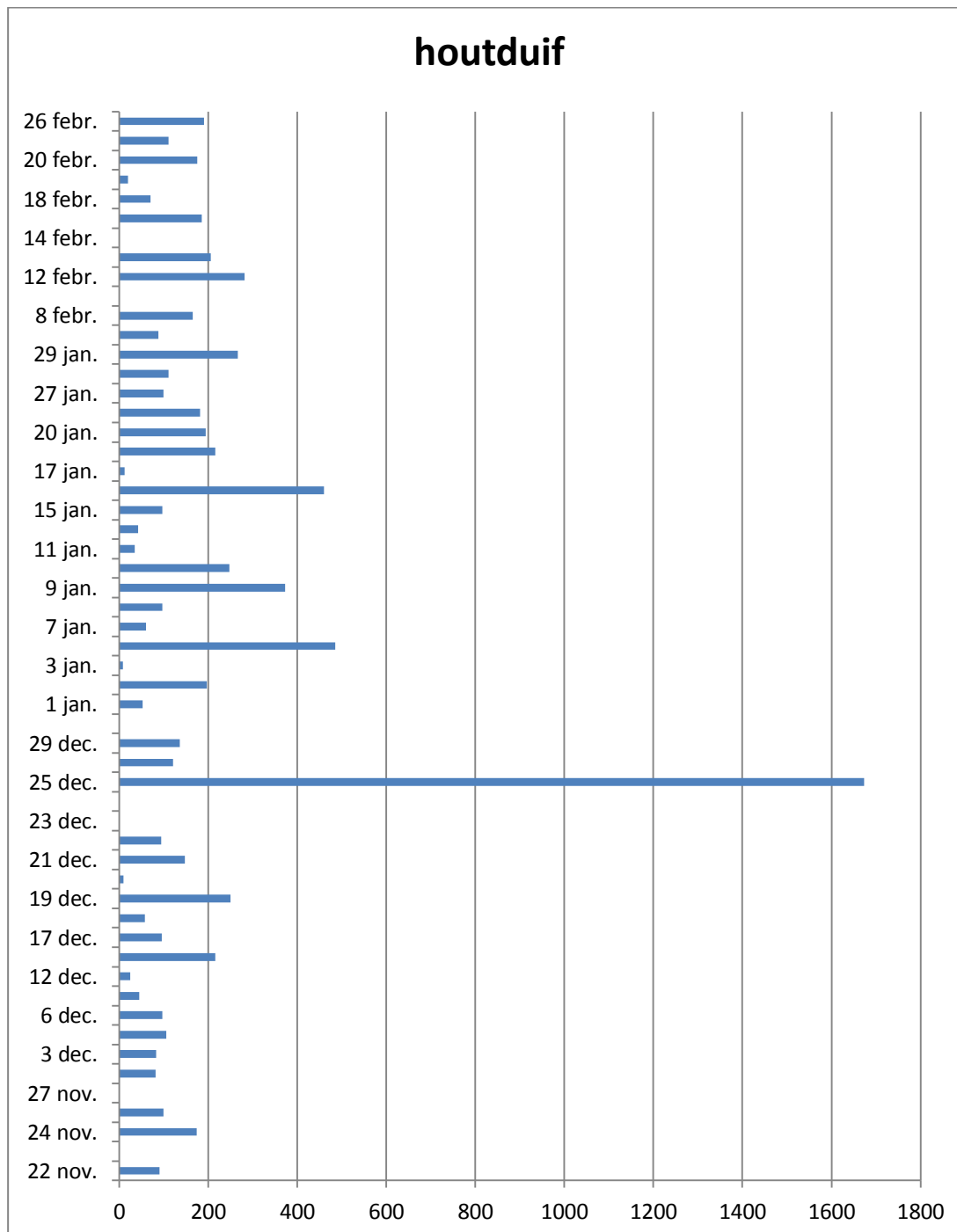
Stormmeeuw

Slechts enkele waarnemingen.

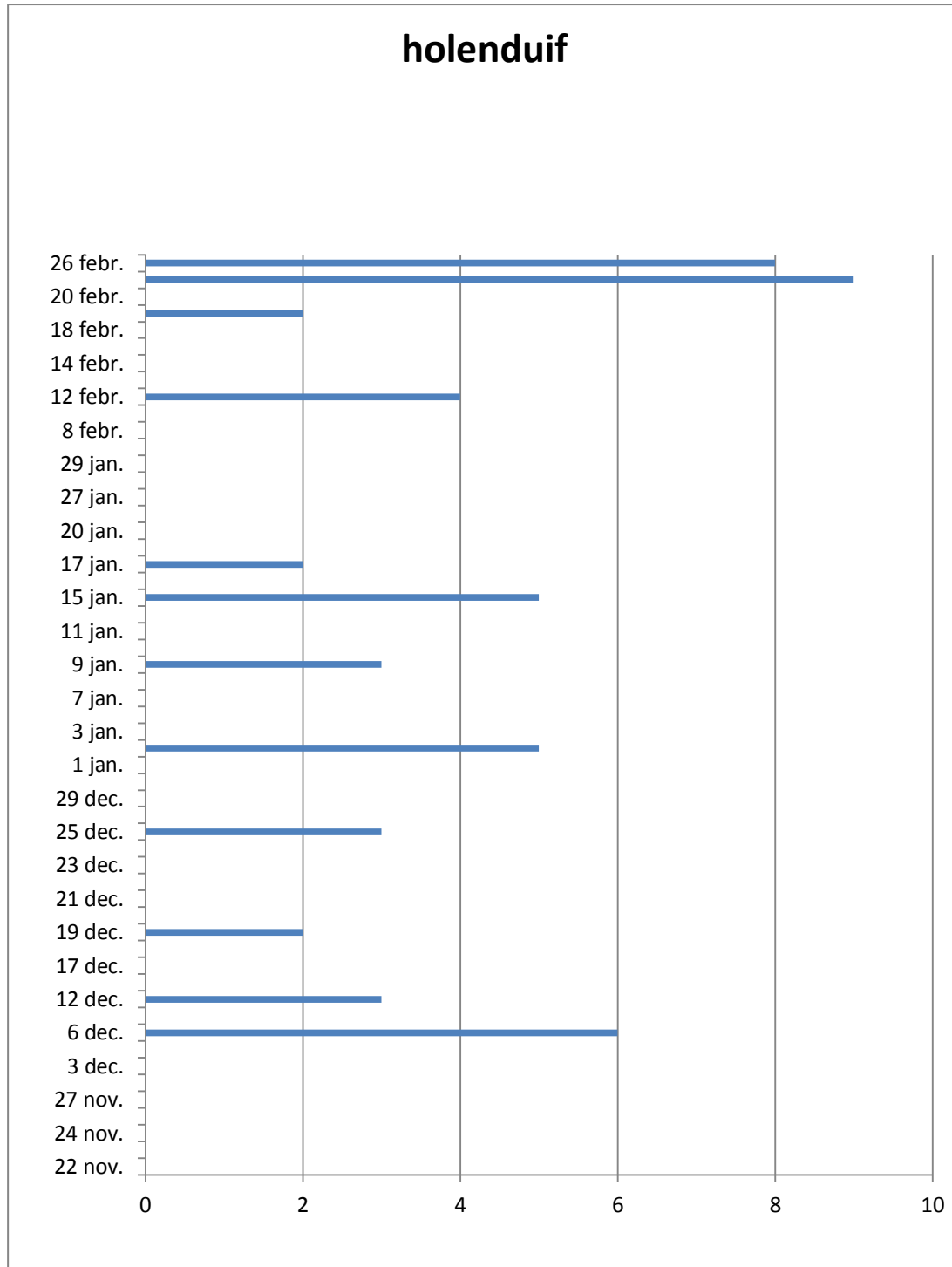
Houtduif

Een interessante soort omdat deze vogels in de Kempen talrijk doortrekken en ook overwinteren, en daarnaast heeft de Kempen ook een eigen redelijk grote populatie houtduiven. Er zijn dit najaar in dit kleine Dommeldalgebied gebied in oktober – november 2010 totaal 13.630 stuks houtduiven geteld.

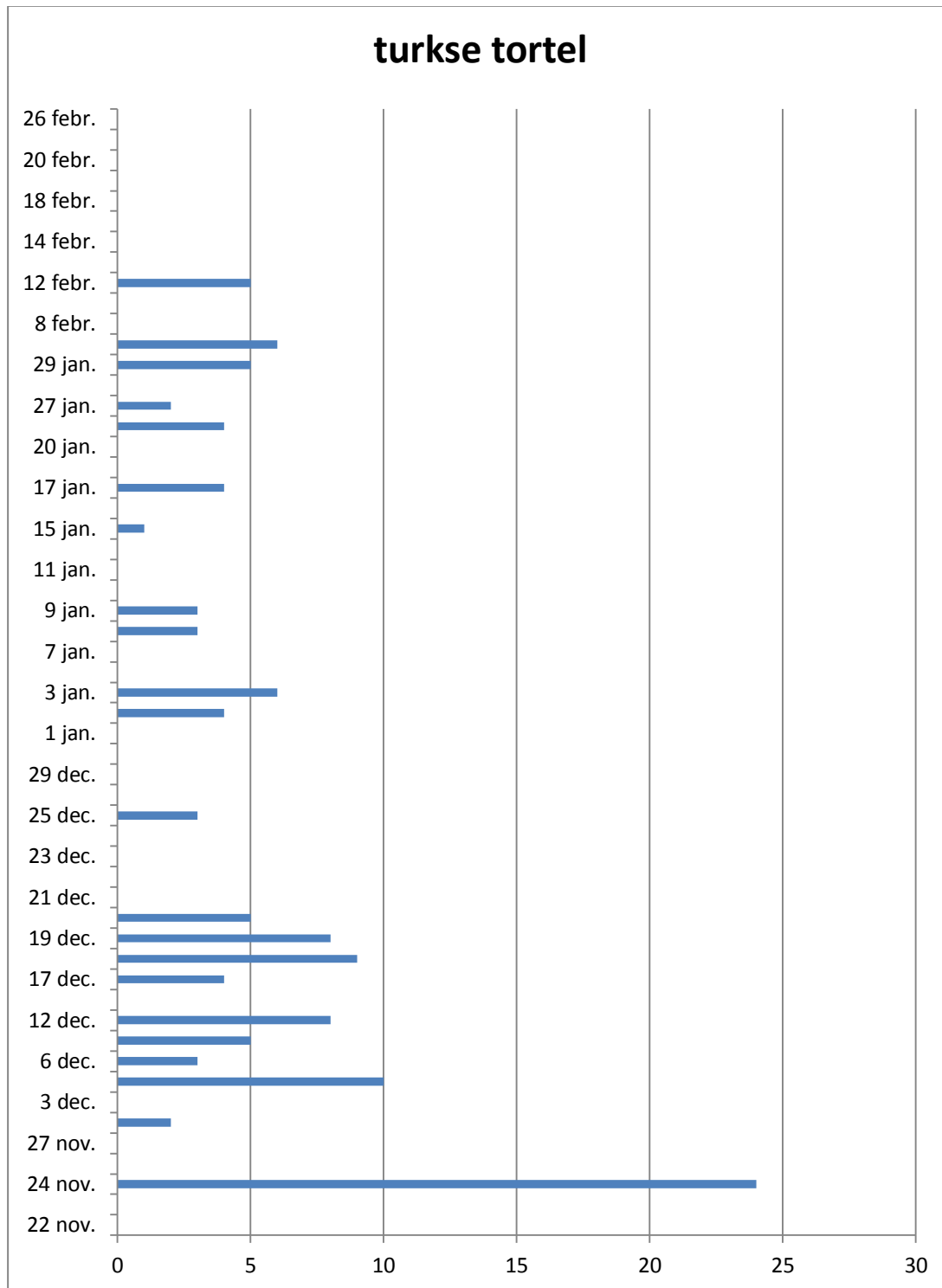

Holenduif

Totaal slechts twee waarnemingen van overtrekkende holenduiven.

Turkse tortel

IJsvogel

De mooiste vogel van het Dommel beekdal. In de winter bij het slotje ten noorden van de Hanevoetplas regelmatig een exemplaar gezien, enkele keren twee exemplaren.

Kleine bonte specht

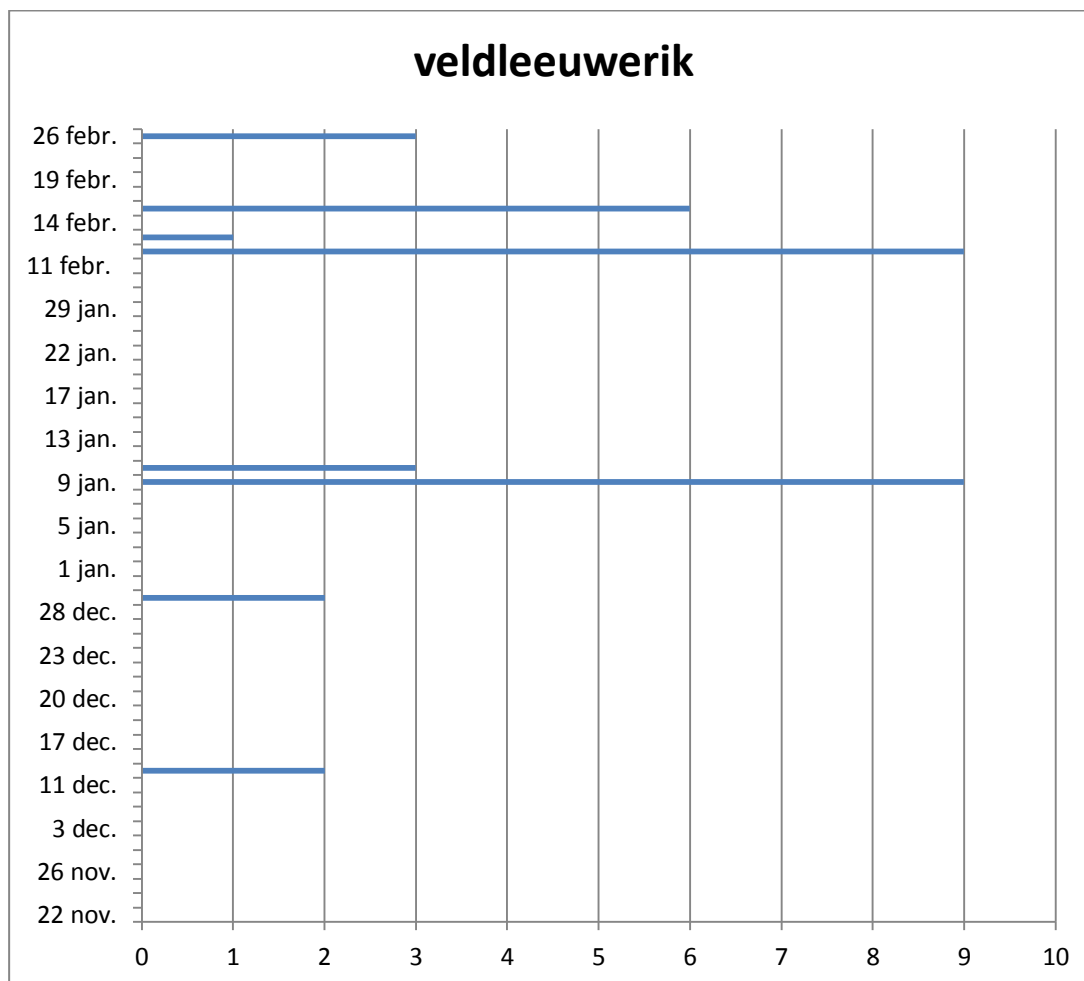
Slechts enkele waarnemingen, 19 en 20 febr. 2011.

Groene specht

In de winterperiode regelmatig waargenomen.

Veldleeuwerik

Dit is een soort die vroeger hier algemeen als broedvogel voor kwam. Helaas is die tijd voorbij. Door nieuwe meer steriele landbouwmethode is deze soort in de Kempen als broedvogel van landbouwgebieden bijna verdwenen. Tijdens de trekperiode zijn er maar liefst 2172 stuks overgevlogen in de richting zuid west. Op de ochtend 3 oktober werden hier in enkele uren totaal 900 leeuweriken geteld.

Boomleeuwerik

Slechts enkele waarnemingen.

Graspieper

Slechts enkele waarnemingen.

Witte kwikstaart

Slechts enkele waarnemingen, het aantal lag tussen 15 en 65 stuks.

Grote gele kwikstaart

Tot voor enkele jaren geleden nog broedvogel in dit gebied langs de Dommel. Tijdens de trektelperiode slecht een keer gezien, op 27 november.

Roodborsttapuit

Slechts een waarneming op 28 nov. een exemplaar.

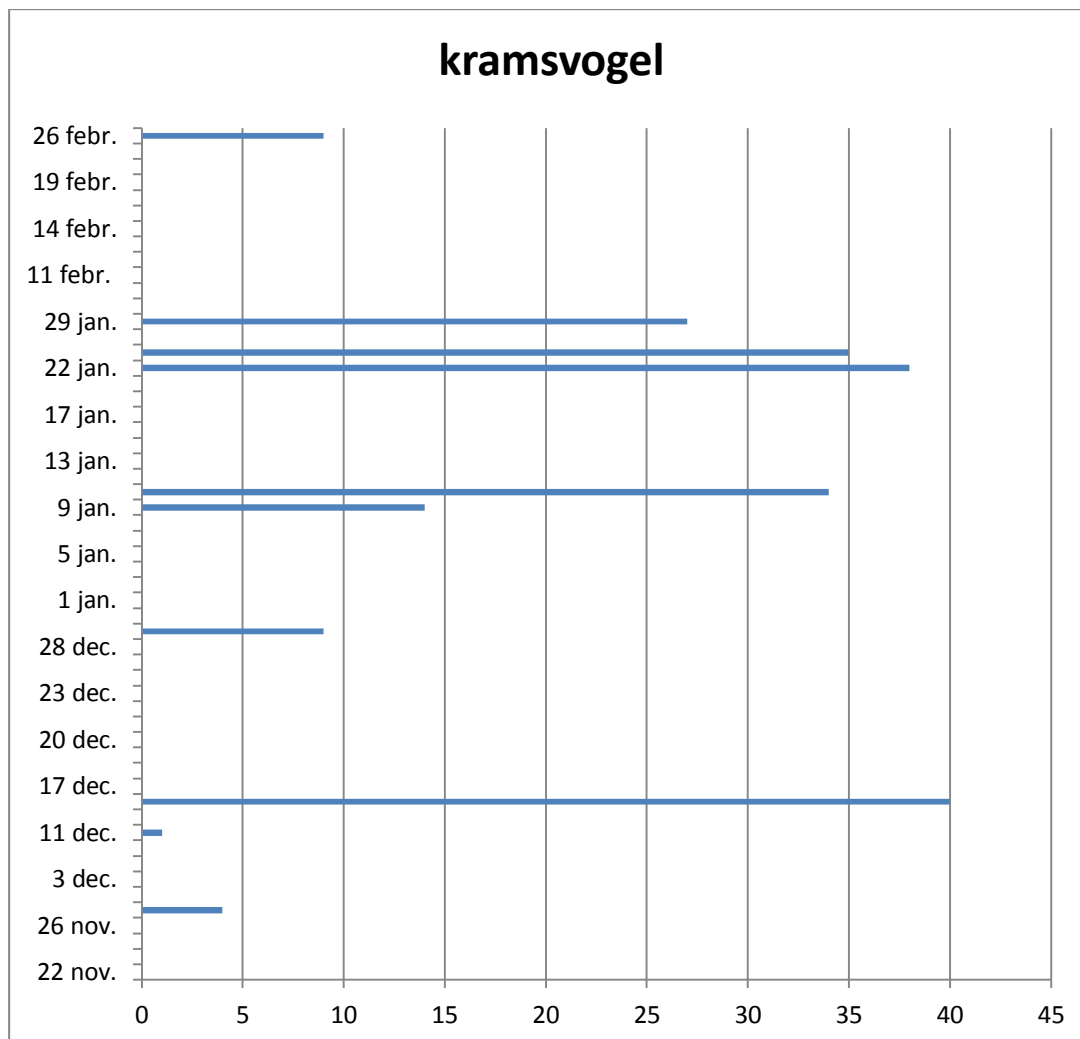
Foto: Bep Janssen

Kramsvogel

In de loop van november, december, na het invallen van koude perioden, kunnen de aantallen kramsvogels nog sterk toenemen.

Foto: Wil Smets

Koperwiek

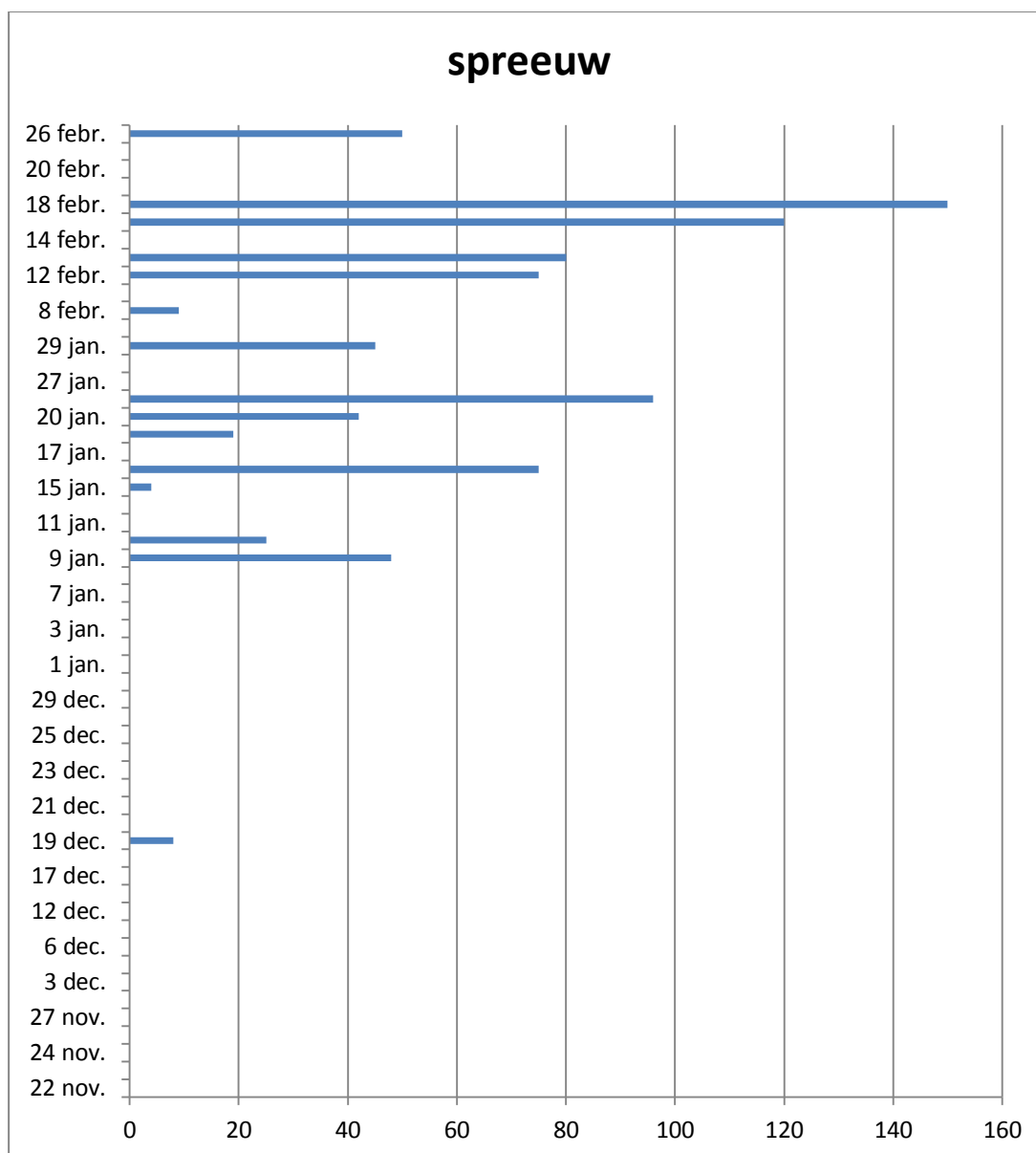
Slechts enkele waarnemingen.

Witkopstaartmees

Slechts een waarneming van 28 november 2010 totaal 3 ex. Bij de Klotputten.

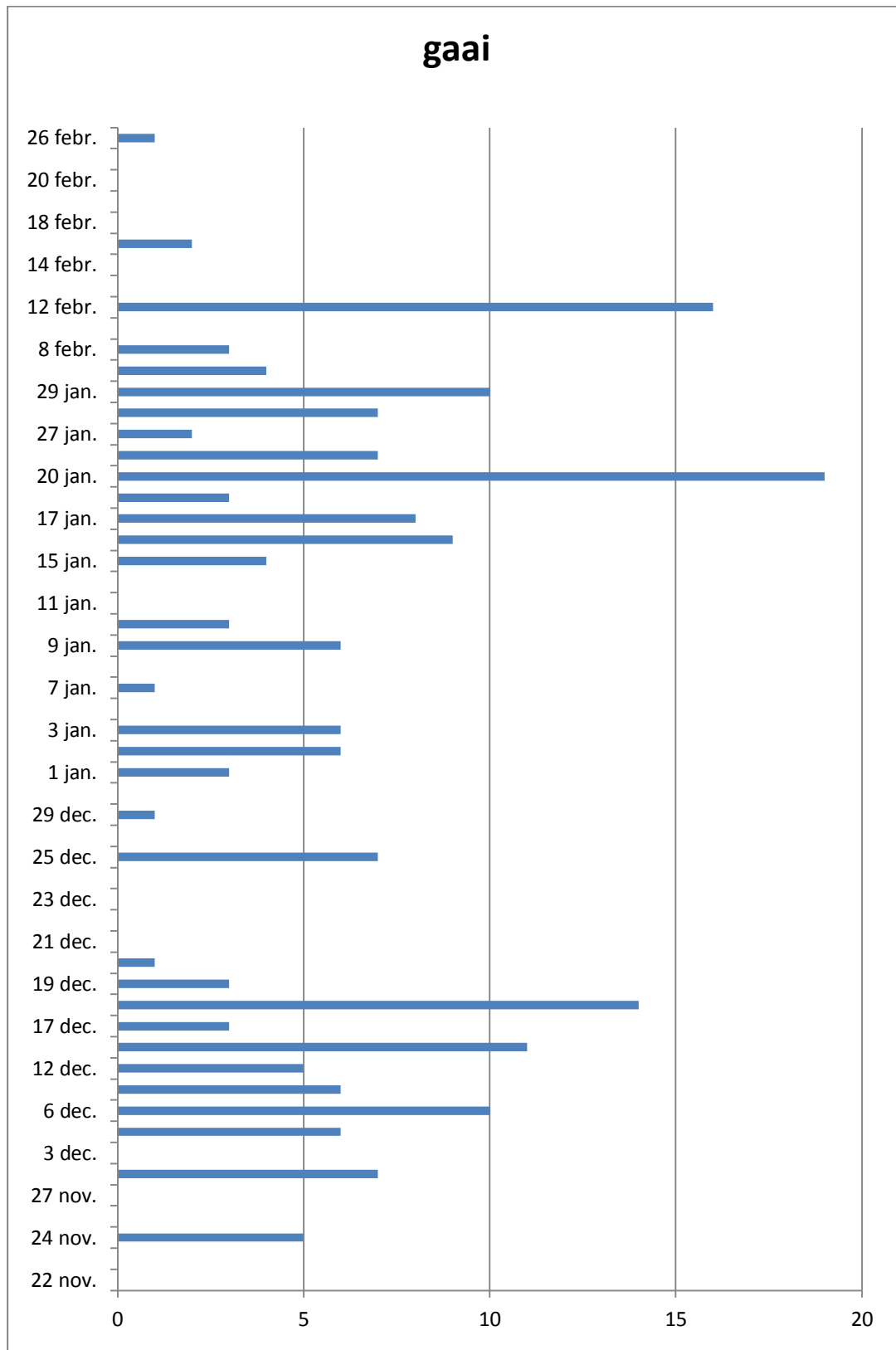
Spreeuw

Wordt regelmatig gezien vanaf de telpost.

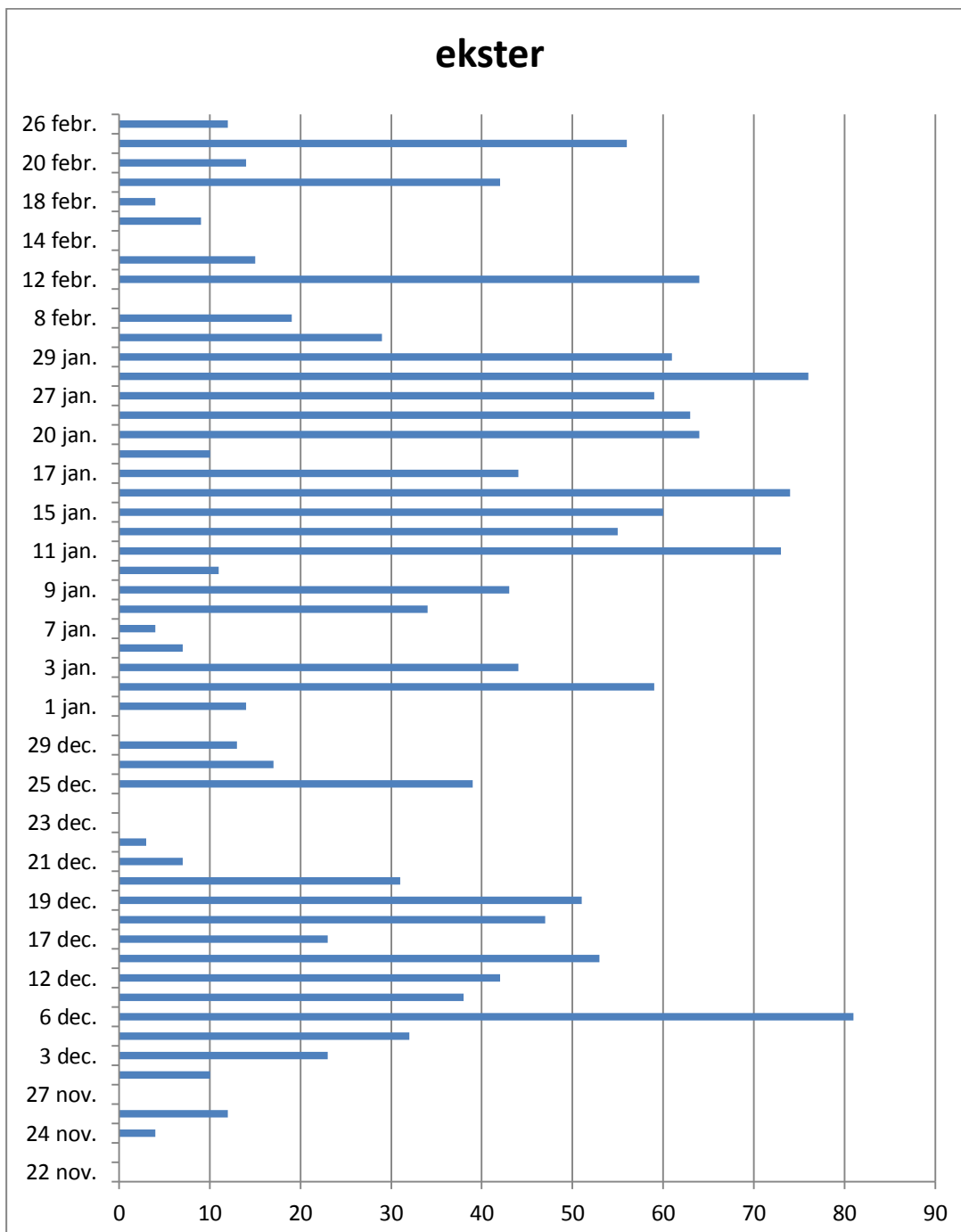
Gaai

Het aantal lag tussen 1 en 19 stuks.

Ekster

Opnieuw hebben wij veel aandacht besteed aan het tellen van de eksters. Het is een interessante en hele mooie soort, die het moeilijk heeft in de landbouwgebieden, maar die het in en aan de randen van steden en dorpen, het heel goed doet. Een aantal jaren geleden lagen de aantallen eksters hoger, het vermoeden bestaat dat hier vroeger een slaapplekplaats is geweest. Ook was er een grote slaapplekplaats van eksters in de Veldhoven bij Assembleon, met soms wel 50-80 stuks bij elkaar in enkele bomen. Dit is niet zo ver van het Dommeldal – Klotputten. Deze schitterende soort wordt nu nog regelmatig gezien vanaf de telpost.

Voor-verzamelaplaatsen en slaappleats van eksters in Dommeldal bij Klotputten-Hanevoet Eindhoven.

Foto: Wim Deeben

Kaart met fourageergebieden overdag.

Kaart met avond aanvliegroutes (rood), voorverzamelplaatsen en slaappleats (blauwe ster).

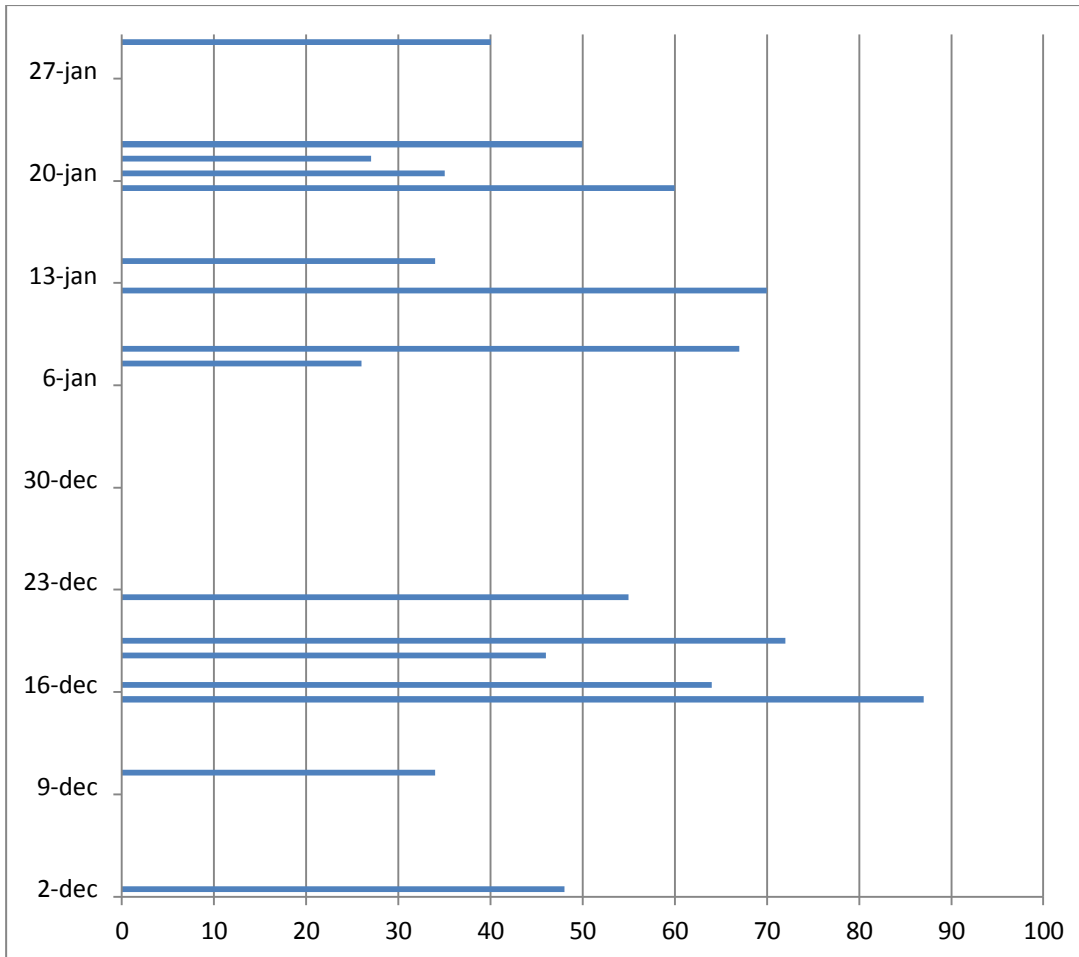

Foto: Wim Deeben

Vergelijking met een andere eksterslaapplaats in Veldhoven in winter 1997 – 1998.

Deze slaapplaats bij Assembleon, langs de snelweg Poot van Metz, was op slechts 2-3 km. verwijderd van het gebied Hanevoet – Klotputten, waar op dit moment (2010-2011) nog steeds een grote slaapplaats is.

Assembleon Veldhoven winter 1997-1998

Tellingen Veldhoven in december 1997 tot eind januari 1998 (J. van Kessel).

Foto: Piet van Hapen

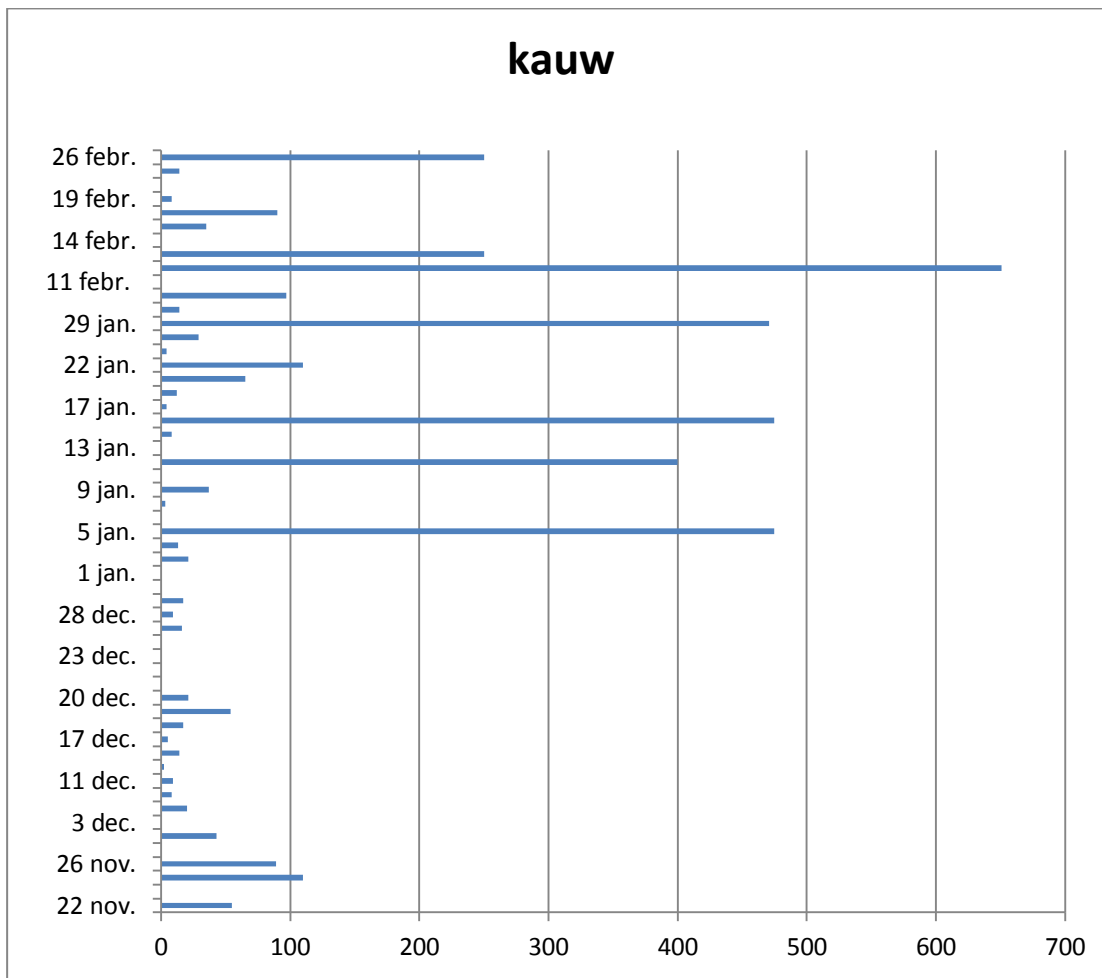
Foto: Wil Smets

Kauw

Wordt regelmatig gezien vanaf de telpost. In het beekdalgebied worden aantallen geteld tot een maximum van 650 stuks. Bij de Heuvelse Putten is een slaappleaats. Hier staan een serie grote bomen waar dagelijks veel kauwen in slapen. In de loop van de ochtend vertrekken de kauwen in de richting zuid en zuid-west. Op diverse landbouw percelen in de buurt van Waalre west kun je deze vogels in groepen terug vinden, op graslanden en maisakkers zoeken ze naar voedsel. In de late namiddag verzamelen de kauwen zich weer en gaan vervolgens naar de Heuvelse Putten. Deze vogels kunnen afkomstig zijn van de scandinavische landen of van Polen-Rusland, en die in ons Dommeldalgebied komen overwinteren.

Foto: Wim Deeben

Roek

Wordt weinig gezien vanaf de telpost, tot maximaal 7 exemplaren.

Nagelmekerseweg Veldhoven

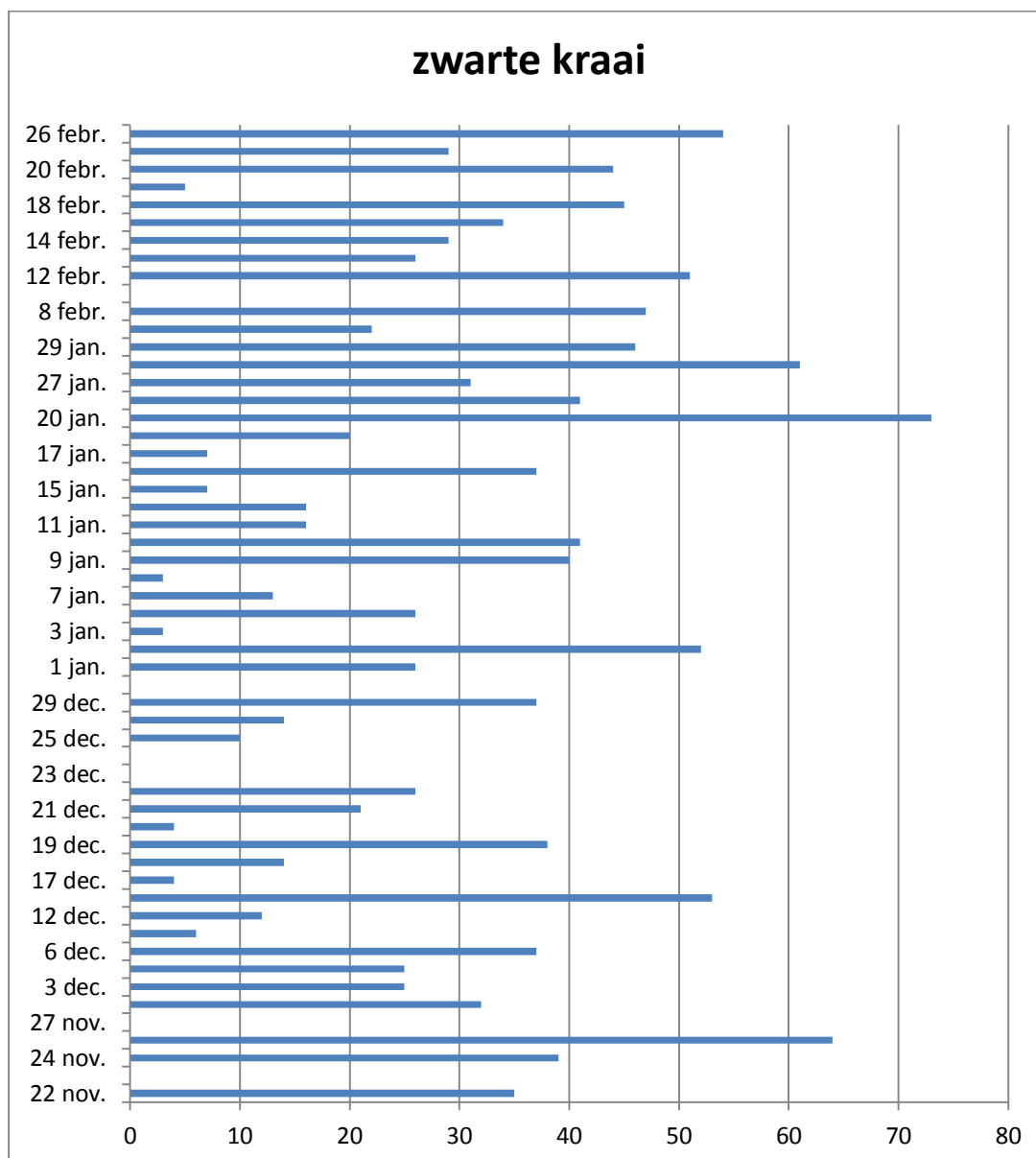
Foto: Bep Janssen

Zwarte Kraai

Wordt regelmatig gezien vanaf de telpost. Normaal kunnen we in dit gebied een totaal van 30-40 kraaien tellen, in het najaar loopt dat aantal duidelijk op. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door aanwas van jonge vogels van dit jaar uit de directe omgeving.

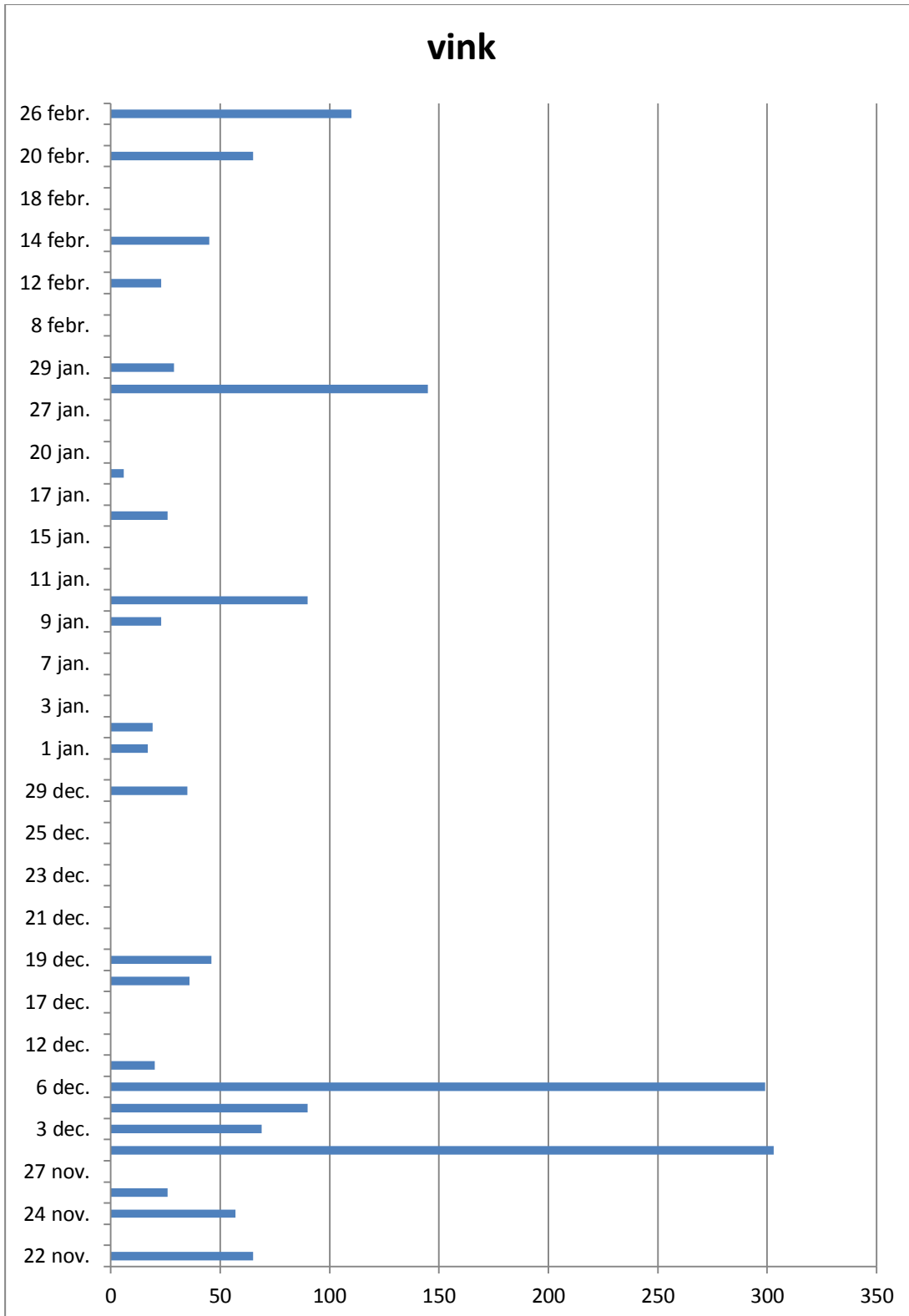

Foto: Wim Deeben

Vink

Wordt regelmatig gezien vanaf de telpost.

Keep

In de winter 2010-2011 niet zo regelmatig gezien vanaf de telpost.

Appelvink

Slechts een waarneming van deze bijzonder mooie vogel, een exemplaar bij de Klotputten op 30 december 2010.

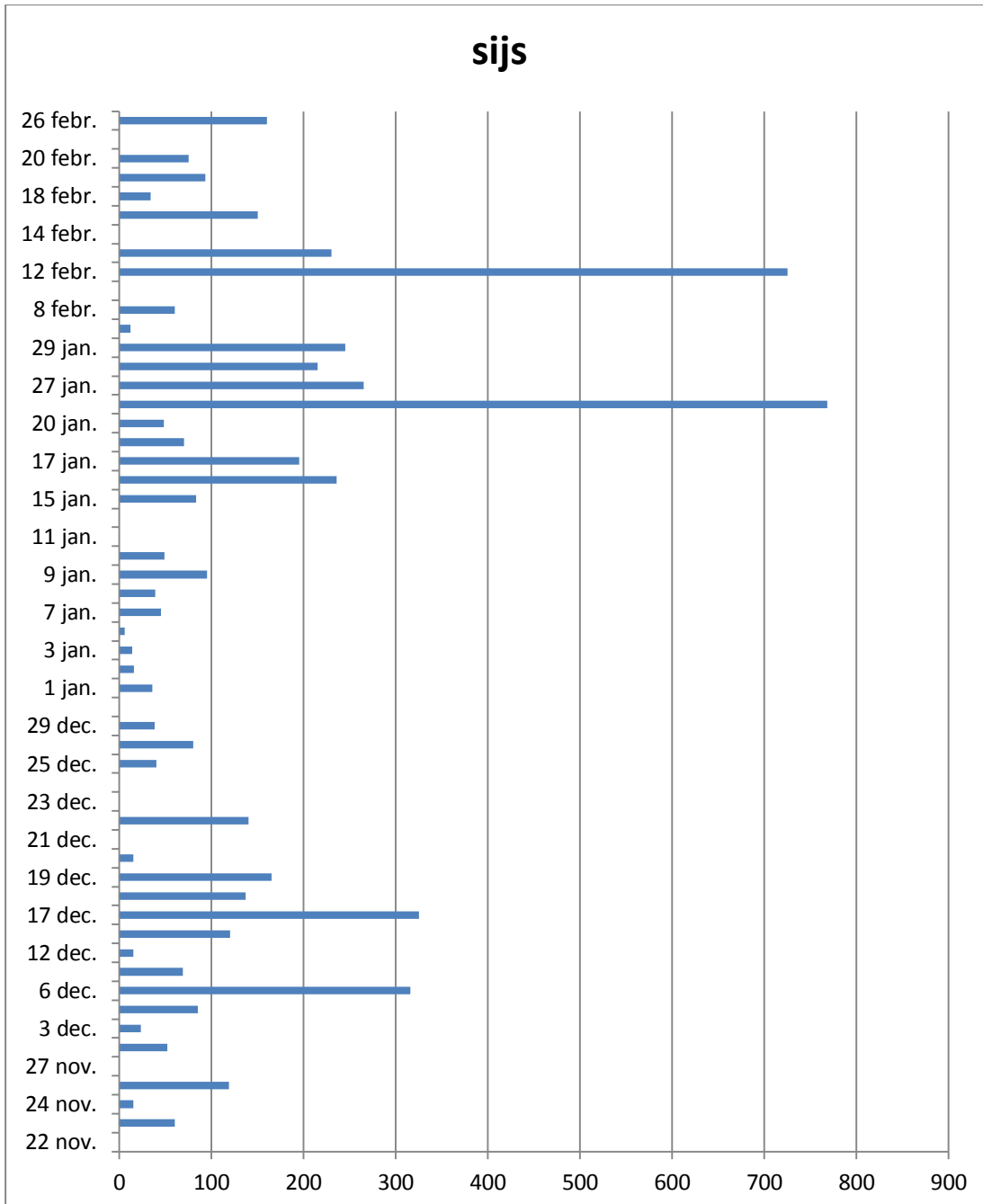
Foto's: Wil Smets

Foto: Bep Janssen

Sijs

Wordt vrij regelmatig gezien vanaf de telpost.

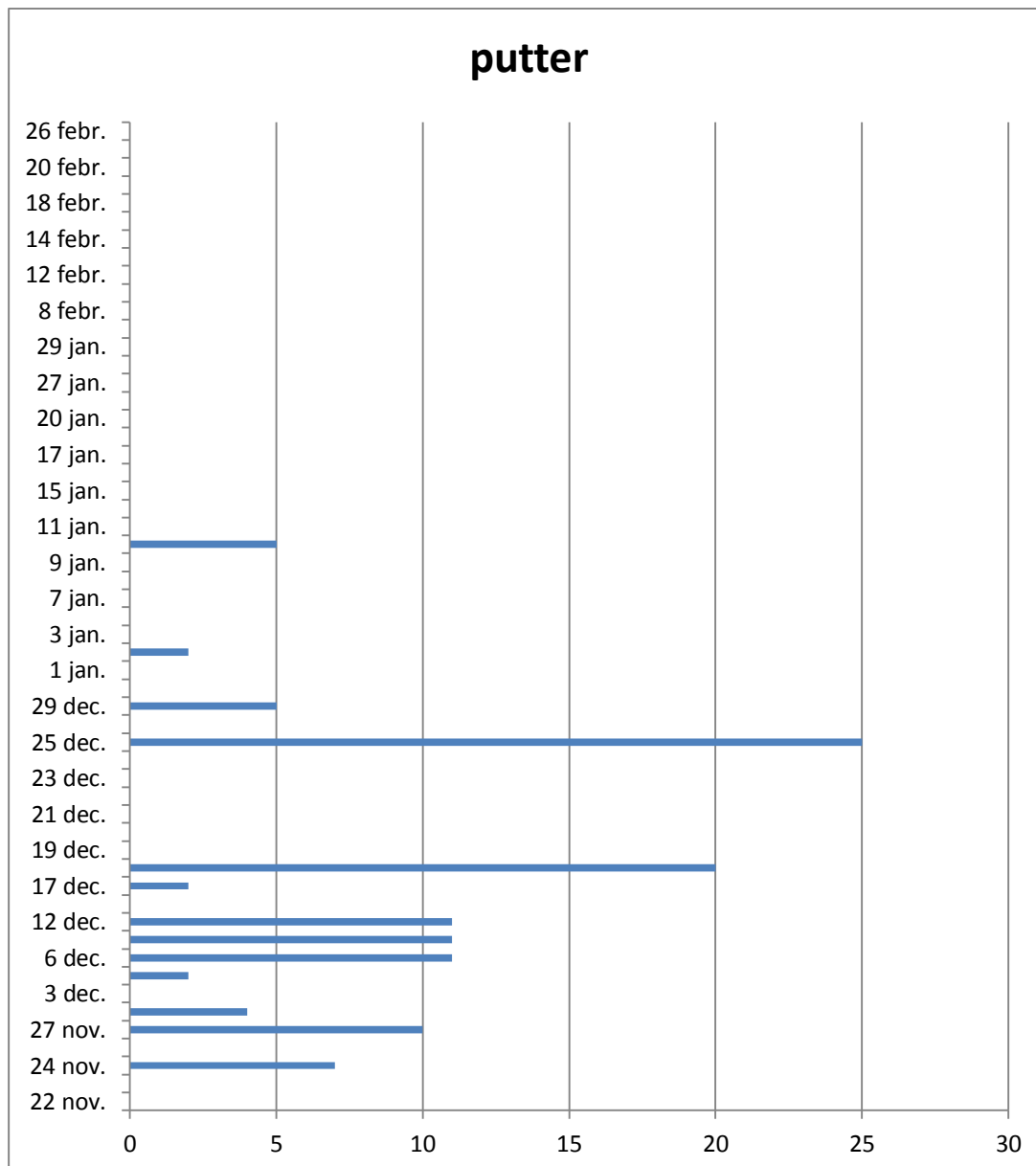

Groenling

Wordt niet heel veel gezien vanaf de telpost, meestal in klein aantal, op 36 totaal 45 stuks.

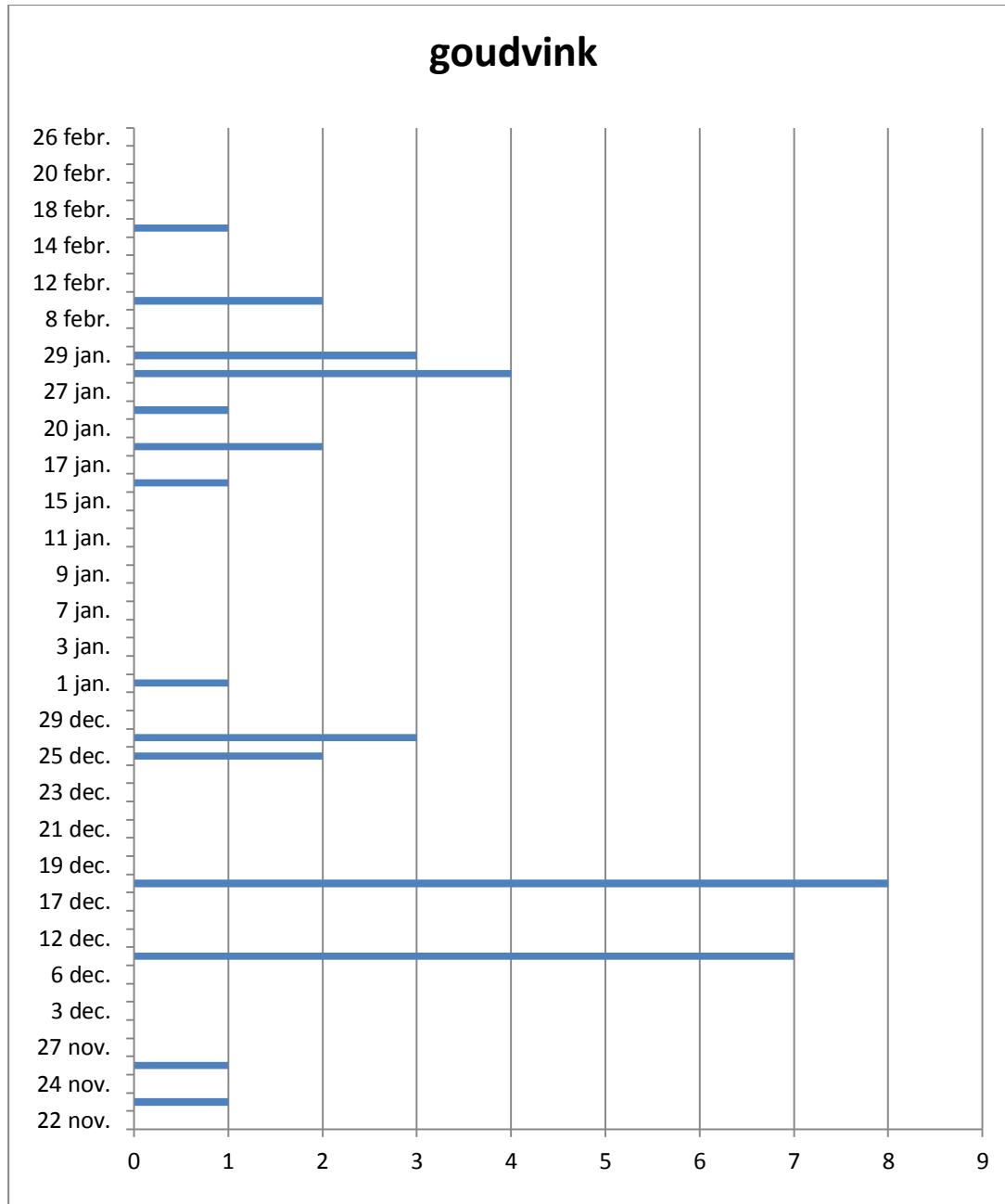
Putter

Wordt niet zo regelmatig gezien vanaf de telpost.

Goudvink

Wordt niet regelmatig gezien vanaf de telpost.

Barmsijs spec.

Wordt bijna nooit gezien vanaf de telpost. Op 2 januari 2011 totaal 4 ex. gezien.

Kneu

Slechts een waarneming van 2 ex. Op 3 januari 2011.

Kruisbek

Slechts een waarneming van 5 ex. Op 17 januari 2011.

Rietgors

Slechts enkele waarnemingen.

Dommelbeemden Veldhoven 2011

foto: Bep Janssen

Fazant

Wordt regelmatig gezien een tot maximaal 15 stuks.

Patrijs

Er zijn slechts drie locaties gevonden.

De gracht (2 stuks) 2010

De Heuvelse Putten, een groep van 17 stuks eind 2010

De paardenwei Nagelmekersweg, een groep van 21 stuks eind november 2010 (losse waarneming).

Literatuur

Kessel, J. van, 2010. Vogeltellingen in het natuurgebied de Dommelbeemden in Veldhoven – Waalre sept. – nov. 2010. Vogelwerkgroep de Kempen. Een rapportage ten behoeve van Natuurmonumenten.

Aanvullingen en opmerkingen over dit rapport zijn altijd welkom,

emailadres: j.kessel51@upcmail.nl